❑ **Палітычны крызіс: ці бачыцца выйсце?** 1-я стар.

❑ **Самотная постаць у асеннім полі: галодная бабуля збірае недакапаную бульбу.** 2-я стар.

❑ **Рэха скандальных «шалёных кароў» на Баранавіцкім мясакамбінаце.** 2-я стар.

❑ **Нетыповая судовая справа: на лаве падсудных — міліцыянеры.** 4-я стар.

ЗВЯЗДА

● выдаецца са жніўня 1917 г. ● БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

20 лістапада 1996 г. серада, № 271 (23074)

БАРЫСАЎЧАНЕ ВЫКАЗАЛІ ПАДТРЫМКУ КУРСУ ПРЭЗІДЭНТА КРАІНЫ

«Я прыму ўсе меры для таго, каб рашэнні маючага адбыцца рэферэндуму былі абавязковымі не толькі для дэпутатаў Вярхоўнага Савета, Кабінета Міністраў, але і для членаў Канстытуцыйнага суда». Так заявіў Прэзідэнт краіны Аляксандр Лукашэнка на мітынгу, які адбыўся 19 лістапада ў Барысаве. На цэнтральную плошчу горада прыйшло каля 50 тысяч барысаўчан, каб выказаць падтрымку кіраўніку дзяржавы ў вострай палітычнай сітуацыі, што склалася ў нашай краіне.

«Народ даў мне ўладу не для таго, каб я аддаў яе на водкуп авантурыстам, — сказаў у сваім выступленні Прэзідэнт. — Вопыт 91-га года, калі распаўся Савецкі Саюз, хочуць паўтарыць тыя, хто тады разваліў вялікую краіну». Ён падкрэсліў, што правакацыі, накіраваныя на зрыў рэферэндуму, працягваюцца кожны дзень. У той жа час, лічыць Прэзідэнт, у Вярхоўным Савеце ёсць дастатковая колькасць разважных парламентарыяў, якія хочуць дапамагчы знайсці выйсце з палітычнага крызісу.

Аляксандр Лукашэнка праінфармаваў прысутных аб тым, што раніцай гэтага ж дня адбылася яго сустрэча больш чым з 80 дэпутатамі, якія заявілі аб сваёй падтрымцы кіраўніка дзяржавы. Ён выказаў надзею, што гэтыя дэпутаты могуць стаць ядром будучага парламента.

Коратка ахарактарызаваўшы палітычную сітуацыю ў краіне, Прэзідэнт заклікаў удзельнікаў мітынгу прыйсці на рэферэндум і прагаласаваць так, як ім падказвае сумленне. Ён таксама выказаў сваю пазіцыю па пытаннях, вынесеных на плебісцыт. «Вы будзеце галасаваць не за Лукашэнку, — сказаў Прэзідэнт, — а за будучыню сваіх дзяцей. Трэба зрабіць усё, каб не ўцягнуць нашу краіну ў хаос».

Палітычная напружанасць у грамадстве, як неаднаразова прызнаваўся сам Прэзідэнт, не дае магчымасці яму ўдзяляць эканамічным праблемам столькі часу, колькі гэтага патрабуецца. І цяперашняя рабочая паездка кіраўніка дзяржавы прадугледжвала перш за ўсё вырашэнне канкрэтных задач на прамысловых і сацыяльных аб'ектах Барысава. Аднак падзеі апошніх дзён прымусілі яго скараціць час паездкі ў гэты горад. Тым не менш, нават у такія сціслыя тэрміны Прэзідэнт пачаў сваё знаходжанне ў Барысаве з дэталёвага вывучэння работы мясцовага завода медыцынскіх прэпаратаў.

Прадукцыю гэтага прадпрыемства ведае практычна кожны жыхар нашай рэспублікі. Тут вырабляюцца анальгін, дыбазол, настойкі валяр'яну і сардэчніку, мноства антыбіётыкаў і іншых лекавых сродкаў, якія карыстаюцца вялікім попытам у насельніцтва. Усяго выпускаецца больш за дзвесце назваў прадукцыі, 53 з якіх уваходзяць у пералік жыццёва неабходных прэпаратаў.

Агледзеўшы завод, Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што гэта высокатэхналагічнае прадпрыемства, якое павінна развівацца і нарошчваць вытворчасць. І хоць тут даволі стабільная эканамічная сітуацыя, тым не менш хапае праблем, уласцівых усёй беларускай фармацэўтычнай прамысловасці. Пра іх ішла размова на нарадзе, якую на заводзе правёў Прэзідэнт з членамі Кабінета Міністраў і кіраўнікамі фармацэўтычнай прамысловасці. Па выніках гэтай нарады кіраўнік дзяржавы паставіў задачу да 1 студзеня выпрацаваць адзіную канцэпцыю забеспячэння насельніцтва лякарствамі. Перш за ўсё яна датычыць пытанняў цэнаўтварэння, каб медыцынскія прэпараты былі даступныя насельніцтву рэспублікі. Гэта будзе першым крокам у ажыццяўленні рэформаў айчыннай сістэмы аховы здароўя, правядзенне якіх намечана Прэзідэнтам на наступны год.

У гэты ж дзень кіраўнік дзяржавы агледзеў яшчэ адзін важны для інфраструктуры горада аб'ект — праціпаводкавыя і ачышчальныя збудаванні. Іх будаўніцтва вядзецца яшчэ з застойных часоў, а барысаўчане штогод цярпяць ад веснавой паводкі. Толькі ў 1994 годзе было затоплена больш за тысячу дамоў. Таму завяршэнне будоўлі кіраўнік дзяржавы назваў адной з самых важных задач для гарадскіх уладаў і паабяцаў фінансавую падтрымку для гэтых аб'ектаў.

Эдуард ПІВАВАР, БЕЛТА.

«РЭФЕРЭНДУМ ПАТРЭБНЫ НЕ ПРЭЗІДЭНТУ А. Р. ЛУКАШЭНКУ, А ПРЭЗІДЭНТУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. ХТО Б ІМ НІ БЫЎ!»

У асяроддзі палітыкаў і грамадскасці не сціхаюць дэбаты аб сутнасці і мэтазгоднасці рэспубліканскага рэферэндуму. Свой пункт гледжання аб ім карэспандэнту весніка БЕЛТА «В кабинетах власти» выказаў памочнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь доктар эканамічных навук прафесар Пётр Капітула. Пры гэтым ён асабліва падкрэсліў, што яго пазіцыя не ёсць пазіцыя паслухмянага падначаленага.

Па-першае, падкрэсліў Пётр Капітула, да правядзення такога рэферэндуму як бы падштурхоўвае сама дзеючая Канстытуцыя. У ёй жа недастаткова выразна, а дакладней, фармальна рэалізаваны абвешчаны ёю прынцып падзелу ўлады на заканадаўчую, выканаўчую і судовую. Гэта фармальнасць праяўляецца ў незбалансаванасці паўнамоцтваў і адказнасці заканадаўчай і выканаўчай уладаў.

Наша Канстытуцыя замацоўвае за парламентам вялікія ўладныя паўнамоцтвы ў кіраванні грамадскімі працэсамі. І гэта пры тым, што парламент не нясе і як калектыўны орган не можа і не павінен несці адказнасці за кіраванне рознымі бакамі грамадскага жыцця. Аб якім рэальным падзеле ўлады можа ісці размова, калі, напрыклад, парламент мае права аб'явіць імпічмент Прэзідэнту, а Прэзідэнт краіны пазбаўлены права роспуску парламента? Непрадузятая ацэнка толькі гэтай сітуацыі сведчыць, што дзеючая Канстытуцыя дапускае магчымасць палітычных гульняў, як кажуць, у адны вароты.

Канстытуцыйнае правіла такой гульні выключае пазітыўнае супрацоўніцтва заканадаўчай і выканаўчай галін улады і непазбежна выклікае крызіс улады. Гэта ператварае парламент у орган легальнай палітычнай барацьбы як паміж рознымі палітычнымі партыямі, так і ў арэну сутычак з выканаўчай уладай розных палітычных партый, якія справядліва прэтэндуюць на ўладу. Працэс ператварэння парламента ў легальны орган палітычнай барацьбы аб'ектыўна паскараецца нізкім узроўнем палітычнай культуры, што характэрна для перыяду станаўлення шматпартыйнай сістэмы і дэмакратычных пераўтварэнняў у грамадстве, адзначыў Пётр Капітула.

Па-другое, сказаў ён, канстытуцыйная рэформа неабходна таксама і таму, што цяперашняе заканадаўства, створанае яшчэ ў нетрах былога Саюза ССР і ў эпоху «развітога сацыялізму», не адпавядае патрабаванням сённяшняга дня, рэаліям сучаснага грамадскага жыцця. Стварыць у кароткі час і тым больш у пераходны перыяд развіцця краіны якасна новую заканадаўчую базу ні парламент, ні выканаўчая ўлада ў прынцыпе не могуць. Але і з аглядкай назад выканаўчая ўлада не можа будаваць сваю работу.

Дзе ж выйсце? Толькі ў пашырэнні канстытуцыйных паўнамоцтваў Прэзідэнта краіны і ў наданні яго ўказам сілы закона да прыняцця парламентам адпаведнага закона.

На жаль, падкрэсліў Пётр Капітула, Вярхоўны Савет 12-га і 13-га скліканняў, выкарыстаўшы канстытуцыйнае права «гульні ў адны вароты», адмовіўся ад пошуку магчымых выхадаў з узнікшай сітуацыі і стаў на шлях адкрытай палітычнай барацьбы з выканаўчай уладай, і перш за ўсё з Прэзідэнтам. А фармальных падстаў для такой барацьбы дастаткова. Галоўная з іх заключаецца ў тым, што многія ўказы Прэзідэнта краіны не адпавядаюць дзеючаму заканадаўству, а нярэдка і Канстытуцыі. Парламент, які не можа або не жадае займацца ўдасканаленнем дзеючага заканадаўства, уключаючы і Асноўны закон краіны, можа без вялікіх намаганняў дабіцца адмены ўказаў Прэзідэнта як не адпаведных дзеючаму заканадаўству. Пры гэтым Канстытуцыйнаму суду зусім не трэба турбавацца аб абавязку разглядаць пытанне аб адпаведнасці дзеючага заканадаўства як дзеючай Канстытуцыі, так і рэаліям сённяшняга дня. Прасцей за ўсё абвінаваціць непаслухмянага Прэзідэнта, якім аказаўся Аляксандр Лукашэнка, у парушэнні і Канстытуцыі, і дзеючага заканадаўства, а затым і зусім адхіліць яго ад улады і паскорыць выбары новага і больш паслухмянага кіраўніка дзяржавы.

Хачу тут заўважыць, адзначыў далей Пётр Капітула, што парламент і Канстытуцыйны суд выбарачна падыходзілі і падыходзяць да апратэставання ўказаў Прэзідэнта. Увогуле ж падлягала адмене значна большая іх частка. Але адмова ад выбарачнага падыходу хутчэй адкрыла б вочы народу на тое, што Прэзідэнт звязаны па руках і нагах дзеючым заканадаўствам і дзеючай Канстытуцыяй і што парламент і Канстытуцыйны суд замест канструктыўнай работы займаюцца палітычнымі гульнямі. Выбарачны падыход прадвызначаўся нярэдка і меркантыльнымі інтарэсамі парламентарыяў і членаў Канстытуцыйнага суда.

Такім чынам, канстытуцыйная рэформа непазбежная, калі Асноўны закон не забяспечвае раўнавагі паміж заканадаўчай і выканаўчай галінамі ўлады. І яна патрэбна не Прэзідэнту краіны А. Р. Лукашэнку, а Прэзідэнту краіны, хто б ім ні быў.

На думку Пятра Капітулы, неабходнасць канстытуцыйнай рэформы дыктуецца яшчэ і пераходным перыядам, у якім мы жывём. Рэфарміраванне ўсіх бакоў грамадскага жыцця немагчыма без змянення ролі дзяржавы ў кіраванні сацыяльна-эканамічнымі працэсамі. І калі Прэзідэнт бярэ на сябе адказнасць за паспяховасць рэфарміравання ўсіх бакоў жыцця, за вывад краіны з зацяжнога эканамічнага і палітычнага крызісу і просіць у народа дадатковых паўнамоцтваў, то адмову ў такой просьбе наўрад ці трэба расцэньваць як самае мудрае рашэнне.

Вядома ж, можна спрачацца адносна магчымых станоўчых і негатыўных вынікаў узмацнення ўлады адной асобы. Але сёння такая дыскусія марная і дастойная хіба акадэмічных трыбун. На мой погляд, лічыць Пётр Капітула, бясспрэчна, што ў Беларусі, а яна знаходзіцца ў цэнтры Еўропы, якая прагрэсіўна развіваецца, стварыць таталітарную дзяржаву не ўдасца ніводнаму Прэзідэнту краіны, хто б ім ні быў. Пры гэтым ніхто не мае маральнага права ігнараваць і той факт, што Прэзідэнт — адзіны прадстаўнік народа, які дае клятву верна служыць яму.

Ларыса НЯКРАСАВА, БЕЛТА.

АСНОЎНАЯ ТЭМА СУСТРЭЧ — СІТУАЦЫЯ Ў КРАІНЕ

Палітычны крызіс у Беларусі, абумоўлены вострым процістаяннем заканадаўчай і выканаўчай галін улады, пошукі шляхоў стабілізацыі ў грамадстве — гэтыя пытанні сталі галоўнымі на сустрэчы Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі з групай парламентарыяў.

Яна адбылася 19 лістапада ў рэзідэнцыі кіраўніка дзяржавы, у ёй прынялі ўдзел больш за 80 дэпутатаў. На сустрэчы падкрэслівалася асаблівая роля Вярхоўнага Савета і Канстытуцыйнага суда ў вырашэнні праблем, звязаных з правядзеннем рэспубліканскага рэферэндуму.

У асноўным тыя ж пытанні абмяркоўваліся і на сустрэчы Аляксандра Лукашэнкі са старшынёй Канстытуцыйнага суда Валерыем Ціхіняй. Як прадугледжваецца, іх дыялог будзе прадоўжаны пасля вяртання Прэзідэнта з Барысава, куды кіраўнік дзяржавы адправіўся ў планавую рабочую паездку ў першай палове таго ж дня.

БЕЛТА.

ВЫБУХ, ЯКІ ТАК І НЕ ПРАГРЫМЕЎ

Яшчэ адзін «запланаваны» выбух чыгуначнага вакзала так і не адбыўся, аднак некалькі гадзін віцябляне ўсё ж такі правялі ў трывозе...

Як паведамілі ў прэс-групе Упраўлення ўнутраных спраў на транспарце, 17 лістапада ў 11 гадзін 53 хвіліны ў віцебскі аддзел транспартнай міліцыі з дзяжурнай часці УУС Віцебскага аблвыканкома паступіла паведамленне аб мініраванні Віцебскага чыгуначнага вакзала.

У 12.20 абслуговы персанал і пасажыры з замініраванага памяшкання былі эвакуіраваны. Аператыўна-вышуковыя мерапрыемствы праводзіліся сіламі асабовага саставу Віцебскага АУС на транспарце, чыгуначнага РАУС, а таксама сапёрамі адной з мясцовых вайсковых часцей. На шчасце, трывога аказалася беспадстаўнай, паколькі інфармацыя ананіма не пацвердзілася. Ужо к 14.30 работа чыгуначнага вакзала ў Віцебску была нармалізавана. Затрымкі ў руху паяздоў не адбылося.

Надзея НІКАЛАЕВА.

УДАКЛАДНЕННЕ

Калектыў Акцыянернага ашчаднага банка «Беларусбанк» з неўразуменнем успрыняў публікацыю С. Куркача «Як даведацца праўду аб 5-працэнтным крэдыце на жыллё?» («Звязда» ад 15 лістапада г.г.), у якой аўтар прывёў недакладную інфармацыю, сказіўшы рэальныя факты.

Установы «Беларусбанка» гатовы пачаць крэдытаванне будаўніцтва жылля для моладзі ў адпаведнасці з Указамі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 358 «Аб мерах па паляпшэнню жыллёвых умоў моладзі» і № 428 «Аб унясенні змяненняў і дапаўненняў ва Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 10 верасня 1996 г. № 358». Спецыялістамі банка сумесна з Дзяржаўным камітэтам па справах моладзі распрацаваны і зацверджаны ўмовы і парадак прадастаўлення льготных крэдытаў маладым грамадзянам. Днямі ў Гомелі на базе абласнога ўпраўлення ААБ «Беларусбанк» праведзены рэспубліканскі семінар па гэтай праблеме. Выдача льготных крэдытаў для жыллёвага будаўніцтва моладзі пачнецца пасля прадастаўлення аблвыканкомамі спісаў грамадзян, якія маюць патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў і права на атрыманне такіх крэдытаў. Паводле Указа Прэзідэнта, тэрмін прадастаўлення гэтых спісаў заканчваецца 10 снежня 1996 г. Пытанні ж пастаноўкі на ўлік для паляпшэння жыллёвых умоў, зразумела, не знаходзяцца ў кампетэнцыі банка.

На жаль, аўтар не ўнік у сутнасць праблемы і тым самым увёў у зман чытачоў паважанай газеты.

Прэс-служба ААБ «Беларусбанк».

ГАМЯЛЬЧАНЕ ВЫЙШЛІ НА ПЛОШЧУ І ВЫКАЗАЛІ ПАДТРЫМКУ ПРЭЗІДЭНТУ

У час візіту Аляксандра Лукашэнкі ў Гомель, які адбыўся 18 лістапада, кіраўнік дзяржавы неаднаразова сустракаўся з прадстаўнікамі працоўных калектываў гэтага абласнога цэнтра, і ўсюды, пачынаючы ад навукова-вытворчага аб'яднання «Ратон» і заканчваючы жаночай калоніяй, людзей цікавіла палітычная сітуацыя ў Беларусі, а таксама шляхі дасягнення стабільнасці ў нашым грамадстве. Найбольш поўныя адказы на гэтыя і іншыя пытанні Прэзідэнт даў у ходзе мітынгу, які адбыўся на плошчы Леніна і сабраў дзесяткі тысяч гараджан.

Мітынг адкрыў старшыня Гомельскага аблвыканкома Павел Шыпук, які ад імя прысутных вітаў Прэзідэнта на гомельскай зямлі. Усе прамоўцы, што выступілі затым, таксама далучыліся да гэтых прывітанняў і ў сваю чаргу выказалі падтрымку ініцыятывам кіраўніка дзяржавы, якія накіраваны на інтэграцыю і правядзенне ўсебеларускага рэферэндуму. Але апагеем мітынгу, зразумела, стала выступленне Аляксандра Лукашэнкі, у якім ён папрасіў грамадзян падтрымаць яго на маючым адбыцца народным рэферэндуме.

«24 лістапада вырашаецца лёс не толькі мой, — сказаў Прэзідэнт, 24 лістапада вырашаецца не толькі лёс людзей, якія стаяць на гэтай плошчы, нават вельмі маладых і юных. Але ёсць яшчэ самыя маленькія, якія толькі-толькі ўступаюць у гэта жыццё, і 24 лістапада ў першую чаргу будзе вызначацца іх лёс».

Кіраўнік дзяржавы запэўніў прысутных, што 25 лістапада ўсё будзе расстаўлена на свае месцы. Ён заклікаў народ вярнуць усё добрае, што было ў нашай гісторыі, адкінуць усё дрэннае і разам будаваць жыццё ў Беларусі. Прэзідэнт таксама растлумачыў прысутным асноўныя напрамкі сацыяльна-эканамічнага развіцця рэспублікі да 2000 года і папрасіў іх прагаласаваць на рэферэндуме супраць увядзення прыватнай уласнасці на зямлю, за перанос Дня незалежнасці на 3 ліпеня і за ўнясенне паправак у Канстытуцыю, што прапанаваны ім.

«Вы прыйдзеце на рэферэндум і будзеце вызначаць свой лёс, галасуючы па двух праектах Канстытуцыі: праекту Прэзідэнта і праекту Вярхоўнага Савета. Галоўнае адрозненне гэтых праектаў заключаецца ў тым, што дэпутаты Вярхоўнага Савета прапануюць ліквідаваць інстытут прэзідэнцтва. Паверце, справа не ў Прэзідэнце Лукашэнку. Сёння Лукашэнка, заўтра — нехта іншы. Галасуючы па праектах Канстытуцыі, вам прыйдзецца рабіць выбар паміж хаосам, паміж уседазволенасцю, парадкам і дысцыплінай. Знішчыце першага Прэзідэнта, дзе гарантыя, што не захочацца знішчыць і другога, і трэцяга, пакуль не дойдзе да крыві».

Паводле слоў Аляксандра Лукашэнкі, многія лічаць, што калі ён прайграе на рэферэндуме, процістаяння не пазбегнуць і Прэзідэнта трэба звяргаць. Але кіраўнік дзяржавы яшчэ раз заявіў, што ўладу, дадзеную народам, ён нікому не аддасць і выкарыстае ў імя народа. «Мы спакойна, ціха, без амбіцый выйдзем з узнікшай сітуацыі», — заявіў Прэзідэнт.

Кіраўнік дзяржавы таксама расказаў гамяльчанам аб сваёй пазіцыі адносна расшырэння НАТО на Усход, аб паглыбленні інтэграцыі з Расіяй. Гаворачы пра прэм'ер-міністра Міхаіла Чыгіра, які падаў прашэнне аб адстаўцы, Прэзідэнт зноў падкрэсліў, што ў нас незаменных людзей няма і на гэту пасаду заўсёды можна знайсці больш дастойнага чалавека.

На заканчэнне Аляксандр Лукашэнка пажадаў жыхарам Гомеля шчасця і дабрабыту і яшчэ раз заклікаў падтрымаць яго на маючым адбыцца ўсенародным рэферэндуме, выказаўшы перакананне, што народ Беларусі зробіць правільны выбар.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ, БЕЛТА.

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

Парламентарыі не выключаюць кампрамісу. Ідуць адпаведныя кансультацыі

У аўторак стаў вядомы тэкст заявы прэм'ер-міністра Рэспублікі Беларусь Міхаіла Чыгіра на імя Прэзідэнта Аляксандра Лукашэнкі, якая была падпісана 18 лістапада ў 9.30. «Лічу неабходным заявіць аб маім асуджэнні праводзімай вамі ўнутранай і знешняй палітыкі, а таксама адыходам ад курсу эканамічных рэформаў. Катэгарычна пярэчу супраць правядзення 24 лістапада рэферэндуму, паколькі пры яго падрыхтоўцы дапушчаны шматлікія грубыя парушэнні заканадаўства, што выключаюць свабоднае волевыяўленне народа. Заклікаю ў імя стабілізацыі абстаноўкі ў рэспубліцы адмяніць намечаны рэферэндум. У адваротным выпадку прашу прыняць маю адстаўку». Адстаўка, як вядома, была прынятана Прэзідэнтам у той жа дзень а палове дзесятай вечара.

19 лістапада парламент падзяліўся на дзве часткі. З васьмі раніцы, паводле інфармацыі В. Новікава, каля 80 дэпутатаў прыбылі ў Адміністрацыю Прэзідэнта для сустрэчы з кіраўніком дзяржавы. Тым часам а 10 гадзіне большасць парламента, прыблізна 100 чалавек, не змагла сабраць кворуму. У Авальнай зале без рэгістрацыі была праведзена своеасаблівая нарада па праблеме далейшай палітыкі парламента ў сітуацыі, што склалася цяпер.

Аднак натуральна, што пытанні вырашаліся ў гэты час не ў Авальнай зале, а ў іншых месцах, дзе праводзіліся кансультацыі паміж кіраўніцтвам нашай краіны. У прыватнасці, Прэзідэнт сустрэўся са старшынёй Канстытуцыйнага суда В. Ціхіняй, і дамовіўся аб сустрэчы са спікерам парламента С. Шарэцкім пасля вяртання з рабочай паездкі ў Барысаў.

У 15.00 С. Калякін заявіў, што «на сёння розум ва ўсіх пануе над вар'яцтвам». Ён лічыць, што ёсць яшчэ шанц знайсці кампраміс у палітычным канфлікце іншым шляхам, чым паводле арт. 104 Канстытуцыі, г. зн. праз імпічмент, і не расколваць наша грамадства. С. Калякін заявіў, што адзін бок канфлікту ўжо выказаў свае падыходы, а іншы, прэзідэнцкі, асэнсоўвае іх. Аднак гэта не адмаўляе працэдуру імпічменту, якая запушчана. Віцэ-спікер Генадзь Карпенка паведаміў, што сабрана каля 80 дэпутацкіх подпісаў і яны разам з усімі неабходнымі дакументамі перададзены ў Канстытуцыйны суд, які іх прыняў. Працэс ідзе ў адпаведнасці з устаноўленым парадкам.

— Ёсць надзея, што канфлікт будзе вырашаны ў інтарэсах беларускага народа, — заявіў С. Калякін на прэс-канферэнцыі.

В. Новікаў магчымым кампрамісам назваў агучаны раней «нулявы варыянт», г. зн. адкліканне абодвух праектаў Канстытуцыі з рэферэндуму, а магчыма, і адмена самога рэферэндуму з тым, каб узгадніць праект новай Канстытуцыі і вынесці на рэферэндум толькі тыя некалькі пытанняў, па якіх не будзе дасягнута згода.

С. Калякін падкрэсліў, што парламент у цэлым не мае намеру адмяняць галасаванне на рэферэндуме, пераносіць яго на больш позні тэрмін, бо гэта было б палітычнай памылкай, якая паказала б дэпутатаў як ворагаў народнага волевыяўлення. Хаця такія прапановы гучалі ў парламенце.

Віцэ-спікер Г. Карпенка агучыў інфармацыю, што як быццам на буйныя мінскія прадпрыемствы накіраваны супрацоўнікі Адміністрацыі Прэзідэнта для арганізацыі мітынгу ў падтрымку кіраўніка дзяржавы і забеспячэння дастаўкі рабочых на плошчу Незалежнасці, дзе ў гэты час праходзіць шматлюдны пікет у падтрымку Вярхоўнага Савета.

...У 16 гадзін дэпутаты сабраліся ў авальнай зале. Але толькі амаль праз гадзіну яны змаглі сабраць неабходны для пачатку пасяджэння кворум. Зарэгістраваўся 101 дэпутат. У фае і калідорах ВС можна было назіраць групы дэпутатаў ад фракцыі «Згода», якія прынцыпова адмаўляліся заходзіць у залу пасяджэння і рэгістравацца. Ад іх імя зрабіў заяву дэпутат А. Козыр. У гэтай заяве, у прыватнасці, зазначаецца, што 64 дэпутаты ствараюць «Сход дэпутатаў Вярхоўнага Савета» і адмаўляюцца супрацоўнічаць з большасцю. Прычынай для такога не прадугледжанага законам і рэгламентам расколу 64 дэпутаты назвалі спробу большасці ініцыіраваць імпічмент Прэзідэнту і адмяніць рэферэндум. Не пагадзіўшыся з гэтым і выказаўшы падтрымку А. Лукашэнку і рэферэндуму, яны і стварылі сваю асобную групу.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

ГРОШЫ

Кастрычнік зноў паказаў перавагу долара над рублём. Наколькі прагназіруемы далейшы курс валюты?

Падобна, што часам долар спрабуе стрымліваць свае «абавязацельствы» на беларускім валютным рынку, не пасылаючы на працягу некалькіх дзён беларускі рубель у накдаун. Наадварот, здараецца і такое, што ён пачынае крыху здаваць свае пазіцыі ў адносінах да ВУВ.

Мінулы тыдзень, на якім падзеі на валютным рынку прынеслі палёгку нашай нацыянальнай валюце, характарызаваўся ваганнем рыначнага безнаяўнага долара ў межах ад 23.700 да 22.800 рублёў за долар. Наяўны долар таксама «здаў», і курс продажу яго складаў 22.000—22.500 рублёў пры курсе куплі 21.500—22.000 за долар. Спецыялісты, з якімі ўдалося пагутарыць, тлумачаць гэты факт ростам попыту на беларускі рубель. Банкіры адзначаюць тое, што на мінулым тыдні адбыўся значны адток наяўных беларускіх рублёў з камерцыйных устаноў у сувязі з выплатай зарплат і адлічэннем грошай у рэзервовы фонд Нацыянальнага банка. Што, несумненна, і ўзняло прэстыж ВУВ.

Між тым, на афіцыяльным рынку па выніках таргоў курс вырас на 50 пунктаў і склаў 15.100 рублёў за долар.

Трэба адзначыць, што камерцыйныя банкі, каб не адстаць ад неафіцыяльнага рынку пры продажы валюты выкарыстоўваюць трэцюю валюту і выходзяць за рамкі абавязковых 20.150 рублёў. Дарэчы, у параўнанні з кастрычнікам за апошні час рыначны курс долара вырас прыблізна на 3 тысячы рублёў. Што з нездаволенасцю было ўспрынята людзьмі, якія захоўвалі грошы на рублёвых дэпазітах, дзе даходнасць склала ўсяго толькі 3 працэнты. У той жа час па долару, хто менавіта яго трымаў у кішэнях, працэнт быў куды большы.

— Сапраўды, рост курса наяўнага долара за кастрычнік склаў прыкладна 8 працэнтаў, — тлумачыць сітуацыю віцэ-прэзідэнт Асацыяцыі камерцыйных банкаў Міхаіл Кавалёў. — У сярэднім па абменных пунктах на пачатак кастрычніка курс складаў 18.540 рублёў за долар (20.084 рублі — на канец месяца). Заўсёды ў складаныя палітычныя моманты цяжка ўтрымаць нацыянальную валюту, у тым ліку і таму, што ў ход ідуць розныя абяцанні. За той жа кастрычнік маса наяўных грошай, ад якой залежыць і курс, павялічылася на 370 мільярдаў рублёў. Вось вам і рост курса долара. Пасля рэферэндуму сітуацыя стабілізуецца, і мяркую, што Нацбанк выраўнуе даходнасць па рублёвых і валютных дэпазітах і зробіць больш прывабным захоўванне зберажэнняў у нацыянальнай валюце.

— Наколькі прагназіруемы рост курса долара? Што мы будзем мець к канцу месяца, года?

— Усё залежыць ад таго, ці зможам мы ўтрымаць рост грашовай масы, рост зарплаты, нарэшце, калі не будзем атрымліваць незаробленых грошай. Тады рост курса можна спыніць. Думаю, што пасля рэферэндуму Нацыянальны банк будзе праводзіць больш жорсткую палітыку, што станоўча адаб'ецца і на валютным рынку.

І як пасляслоўе да раней сказанага. У прыватнай гутарцы карэспандэнта «Звязды» з работнікам аднаго з банкаў апошні заўважыў, што лістапад, несумненна, прынясе больш радасці ўладальнікам не рублёвага дэпазіта ў банках, а ўладальнікам наяўных долараў. Гэта было больш месяца назад. Мяркуючы па ўсім, ён не памыліўся.

Ігар ШЧУЧЭНКА.

НА ФОНДАВЫМ РЫНКУ НОВЫЯ ПАПЕРЫ

Сёння, 20 лістапада, адбудзецца першы выпуск доўгатэрміновых дзяржаўных аблігацый.

Яго аб'ём складзе 30 мільярдаў рублёў, а тэрмін абарачэння — 1 год. Працэнтная стаўка даходу вызначана на ўзроўні 31 працэнта гадавых. Першапачатковымі трымальнікамі аблігацый стануць установы Міністэрства адукацыі.

Дзмітрый ЖУК.

Увага! «ПРАМАЯ ЛІНІЯ»

Ужо тры гады ў нашай рэспубліцы праходзіць зямельная рэформа.

Якімі тэмпамі яна ідзе? Колькі каштуе гектар зямлі? Хто можа яе купіць? Як рэалізуецца права наследавання зямлі?

На гэтыя і іншыя пытанні вам, паважаныя чытачы, адкажа старшыня Камітэта па зямельных рэсурсах Рэспублікі Беларусь Георгій Іванавіч КУЗНЯЦОЎ.

«Прамая лінія» адбудзецца 20 лістапада. Вашых званкоў чакаем з 11 да 12 гадзін па тэлефонах 232-38-21 і 232-38-92.

Папярэдне тэлефануйце па нумары 268-27-50.

КАРОЛЬ ІСПАНІІ ВЫКАЗАЎ ПАДЗЯКУ БЕЛАРУСКАМУ ПРЭЗІДЭНТУ

На адрас Прэзідэнта краіны Аляксандра Лукашэнкі 18 лістапада прыйшла тэлеграма з Мадрыда ад караля Іспаніі Хуана Карласа І. Ён падзякаваў кіраўніку нашай дзяржавы за сардэчнае віншаванне з нагоды нацыянальнага свята Іспаніі.

«Дазвольце мне зноў перадаць Вам, пан Прэзідэнт, мае найлепшыя пажаданні асабістага шчасця, міру і працвітання вашаму дружалюбнаму народу. З глыбокай павагай, кароль Хуан Карлас», — гаворыцца ў тэлеграме.

БЕЛТА.

ПАСЛЯ ТАКОГА ДАЛЁКА НЕ АД'ЕДЗЕШ...

На станцыі Рыжкавічы, што недалёка ад Шклова, 18 лістапада з поезда Днепрапятроўск — Санкт-Пецярбург на хаду быў выкінуты чалавек. Ім аказаўся жыхар Гомеля Г. На шчасце, ён застаўся жывы і змог даць міліцыі дакладныя звесткі аб двух невядомых, якія ўчынілі такое з чыста хуліганскіх намераў.

Як паведамілі карэспандэнту БЕЛТА ў прэс-службе ўпраўлення ўнутраных спраў на транспарце, зламыснікі не змаглі далёка ад'ехаць. Дзякуючы аператыўным дзеянням работнікаў транспартнай міліцыі, хуліганаў затрымалі на станцыі Орша. Высветлілася, што гэта былі таксама жыхары Гомеля — М. і І. — 23- і 18-гадовыя маладыя хлопцы, непрацуючыя.

Таццяна СМІРНОВА, БЕЛТА.

АДНЫМ СКАЗАМ

● Сярод краін СНД і Балтыі Беларусь пасля Украіны заняла **лідзіруючае месца** па распаўсюджанню ВІЧ-інфекцыі сярод наркаманаў.

● Да 1 ліпеня 1997 года **будзе выплачана фінансавая дапамога** грамадзянам нашай краіны, якія пацярпелі ад нацыянал-сацыялісцкіх праследаванняў у гады другой сусветнай вайны.

● Падчас буйнамаштабнай аперацыі «Рубеж-96» пагранічных войскаў Беларусі затрымана **больш як 400 парушальнікаў дзяржаўнай мяжы,** канфіскавана кантрабанды на суму больш як 3 мільярды рублёў.

● У рэспубліцы **ў мужчын** 60 працэнтаў злаякасных пухлін уяўляюць рак лёгкіх, страўнікава-кішачнага тракта і прастаты; **у жанчын** — рак малочнай залозы, страўнікава-кішачнага тракта, геніталій.

● За 9 месяцаў **рэспубліка завезла з-за мяжы прадуктаў** расліннага паходжання і харчовых прадуктаў на 561 мільён долараў, а **экспарт** склаў толькі 172 мільёны долараў.

● Па стану на 1 лістапада **запас** у дзяржаўным рэзерве **паліўнага мазуту** складаў 609 тысяч тон.

● На міжнародным семінары, што нядаўна адбыўся і быў прысвечаны праблемам турмаў у Еўропе, прагучала інфармацыя, што **Беларусь займае першае месца** ў Еўропе па колькасці зняволеных на 100 тысяч чалавек.

«ЗАЎСЁДЫ БУДЗЕМ РАЗАМ СА «ЗВЯЗДОЙ»

Так напісала ў пісьме ў рэдакцыю Валянціна Мікалаеўна Вабішчэвіч з Капыльскага раёна.

— Я вельмі задаволена, што маю добрую сяброўку «Звязду», — шчыра прызналася Валянціна Мікалаеўна. — Кажу так не таму, што стала ўладальніцай выйгрышу латарэі сярод падпісчыкаў газеты. Яна сапраўды для нашай сям'і з'яўляецца і дарадцам, і памочнікам. Дабрыню, узаемапавагу, справядлівасць і спагадлівасць да чужой бяды — вось што я адчуваю, калі ў рукі бяру маю «Звязду». Паверце, яе адчуваеш па гэтых якасцях сярод іншых выданняў, як, дарэчы, і чалавека сярод іншых людзей. Я працую сацыяльным работнікам, дапамагаю нямоглым старым людзям. Яны вельмі цікавяцца тым, што адбываецца ў нас у краіне, таму ўсё тое, пра што я даведваюся са «Звязды», — ведаюць і мае землякі. З задавальненнем чытаюць на роднай беларускай мове мае трое дзетак, вучні мясцовай школы. Сапраўды, усё пра Беларусь вядома, калі «Звязда» ў нашым доме.

Мы ўдзячныя журналістам «Звязды», якія, на наш погляд, найбольш аб'ектыўна і даходліва распавядаюць пра падзеі ў Беларусі, па ўсім бачна, вельмі спачуваюць людзям, хвалююцца за лёс маладога пакалення, за будучае роднай зямлі. Гэта вельмі важна і, паверце, так патрэбна нам, простым вясковым людзям. «Звязда» — старэйшая газета ў краіне, але, мне здаецца, застаецца маладой душой і сэрцам, калі можна так сказаць пра газету, і перадае гэта адчуванне сваім чытачам.

Калі вы заўважылі, мы рэдка змяшчаем словы ўдзячнасці газеце ад сваіх чытачоў, хоць, паверце, іх у нас шмат. Але тут здрадзілі сваёй традыцыі. Мы шмат сустракаліся з нашымі падпісчыкамі ў Капыльскім раёне, і ўсюды яны станоўча ацэньвалі работу калектыву «Звязды», якую тут чытаюць больш чым дзе-небудзь у краіне. Дзякуй вам за падтрымку, паважаныя чытачы. Заўсёды будзем разам!

Уладзімір ПАЛЯШУК.

НА ЗДЫМКУ: Валянціна ВАБІШЧЭВІЧ і яе дзеці, атрымаўшы прыз «Звязды» (фен), сфатаграфаваліся на добрую памяць.

Фота Мікалая АМЕЛЬЧАНКІ.

ЕЖА БЕДНЫХ

Самотная постаць у асеннім полі

Такая пара: світанак ідзе пасенняму цяжка, марудна. Ды і няма звычнай летам яснаты. Нізкія хмары прыкрываюць зямлю, раз пораз сыпле з іх халодны, нават ужо белаваты дождж. Каторы раз праходжу гэтай дарогай ад райцэнтра да блізкай вёскі і каторы раз бачу ў асеннім полі самотную постаць жанчыны. У адной руцэ лясачка, у другой — торба. Яна абыходзіць пустыя палі наўзбоч дарогі. Калі бачыць на ёй чалавека, стараецца адысці падалей, раз-пораз нагінаецца, падымае то бульбіну, то бурачок, якія засталіся ў глебе і цяпер, вымытыя даждджамі, крыху адсвечваюць яшчэ не прамерзлымі бакамі.

Галеча.

Нам, выхаванцам акцябрацкіх звенняў, піянерскіх атрадаў, камсамольскіх і камуністычных «пярвічных» арганізацый, гэта слова было досыць знаёмым. І нават не таму, што нам расказвалі пра пакуты пралетарыяту захаду. Жылі яшчэ бабулі і дзядулі, не забываліся на сваё дзяцінства нашы бацькі — гэтыя пакаленні захоўвалі і перадавалі нам у генах код галечы, якая адступіла, але якая не збіралася пакідаць абшараў той часткі планеты, дзе ажыццяўляліся самыя грандыёзныя сацыяльныя эксперыменты. І ўсё-такі ў апошнія гады развітога сацыялізму яна была ўмела прыхавана і, будзем шчырымі, нават падцягнута да таго сярэднестатыстычнага «шчаслівага» жыцця, якім жыў увесь савецкі народ. Гараджанін атрымліваў ужо заработную плату, якая не магла быць ніжэй за 70 рублёў, нават калгаснік, якога па традыцыі абіралі ўсе рэжымы ў гэтай краіне, мог разлічваць на больш-менш прыстойнае існаванне пасля таго, як ён выцісне з сябе апошнія сілы, працуючы на трактары ці маламеханізаванай ферме.

Найбольш бедная частка грамадства і тады жыла вельмі цяжка, але адзінокая бабуля-пенсіянерка магла дазволіць сабе з пенсіі цукар, а то і самыя танныя цукеркі. Белы хлеб у яе на стале быў амаль што невыводным. І вось у апошняе дзесяцігоддзе, і асабліва ў апошнія пяць гадоў, менавіта па гэтай частцы насельніцтва (найбольш шматлікай) нанесены сакрушальны ўдар. Жыццёвы ўзровень людзей адкінуты на дзесяцігоддзі, практычна да тых часоў, калі адкрыта гаварылася пра голад у краіне. Афіцыяльная статыстыка сведчыць, што з 1990 года колькасць прадуктаў харчавання, якія можна было набыць на велічыню сярэднямесячнага душавога грашовага даходу, зменшылася: хлебапрадуктаў і бульбы — у пяць разоў, малака і малочных прадуктаў — у 6 разоў. Прычым трэба ўлічыць, што калі паведамляецца: сярэднямесячная заработная плата за верасень гэтага года склала па краіне 1.373.677 рублёў — лічбе гэтай мы найперш абавязаны сталіцы і буйным гарадам, там заработная плата на прадпрыемствах, калі яны працуюць, сапраўды высокая. Але ў правінцыі заработную плату больш за мільён рублёў атрымліваюць толькі адзінкі, у калгасах пра яе могуць марыць толькі камбайнеры ў перыяд жніва ды жывёлаводы, якія цудам дабіваюцца высокай прадуктыўнасці.

Яшчэ тры гады назад я пісаў, што ежа бедных — хлеб ды малако, маючы на ўвазе найперш пенсіянераў. Але вырашыў пацікавіцца памерамі пенсій, якія атрымліваюць мае землякі, старыя людзі ў Пастаўскім раёне, і літаральна развёў рукамі. Аказваецца, вельмі для многіх з іх нават хлеб і малако кожны дзень — ужо вялікая раскоша. Мяркуйце самі. У раёне сёння 16.600 пенсіянераў, прычым дзесяць працэнтаў з іх — людзі, якім ужо за семдзесят. І толькі шэсцьсот (!) чалавек атрымліваюць пенсію больш чым 600 тысяч рублёў. Афіцыяльная статыстыка зноў жа гаворыць; набор з 19 асноўных прадуктаў харчавання на Беларусі сёння каштуе 473,8 тысячы рублёў. Будзем лічыць, што ўсю сваю пенсію мае землякі выдаткоўваюць менавіта на харчаванне, што не расплачваюцца яны за камунальныя выгоды, абыходзяцца без электрычнасці, паліва, але і тады аказваецца, што такі набор прадуктаў (як я разумею, самы мінімальны) не змогуць купіць больш як дзесяць тысяч пенсіянераў Пастаўшчыны. З пенсіі сёння могуць пракарміцца, больш-менш прыстойна існаваць толькі інваліды ды ўдзельнікі вайны, а ў людзей, якія таксама перанеслі жахі той ужо далёкай вайны, але не трымалі ў руках зброі, хто потым амаль задармааднаўляў разбураную гаспадарку, працаваў у калгасах, сёння памер пенсіі — дзве-тры мінімальныя заработныя платы.

Але ж пенсіянерам яшчэ зайздросцяць! Так, у правінцыі пенсіянерам, якія атрымліваюць хоць і мізэрныя грошы, але рэгулярна, многія зайздросцяць. У многіх сем'ях менавіта пенсіі старэйшых з'яўляюцца асноўным і стабільным прыбыткам.

Што ж ядуць мае землякі? Не, не тыя нешматлікія, хто ездзіць на замежных машынах і ўжо адварочвае галаву ад куранящі-грыля ці фаршыраванага шчупака. Што ядуць тысячы пенсіянераў, тысячы зарэгістраваных і незарэгістраваных беспрацоўных, тысячы людзей з прыбыткам у пару дзесяткаў долараў? Зноў жа статыстыка раўнадушна адзначае: павялічыўся продаж хлеба. І калі некалі, зусім нядаўна, звязвалі мы такія ўсплёскі попыту на хлеб з сезонамі адкорму хатняй жывёлы, то цяпер карміць хлебам жывёл можа толькі жартаўнік з поўнай кішэняй. У людзей закончыліся альбо блізкія да заканчэння тыя запасы круп, мукі, іншых прадуктаў, якія хутка не псуюцца, якія закупляліся на «чорны дзень» у часы яшчэ дэфіцытаў. Мяркуючы па ўсім, такі «чорны дзень» на парозе. На вёсцы асноўная ежа бедных — бульба ды капуста. Сёння вельмі няёмка бывае, калі выпадкова завітваеш у хату і сустракаеш сям'ю за сталом. Гаспадары імкнуцца прыхаваць сваю беднасць, але менавіта па стале, па тым, што на ім пастаўлена, і бачыцца яна вельмі яскрава.

У ход ідуць, асабліва на кірмашах, такія прадукты, якія раней выклікалі б прынамсі недавер. Напрыклад, кругі тлушчу незразумелага паходжання.

А калі глянуць на самы ніз, то ў райцэнтрах шмат стала жабракоў, з ночы займаюцца чэргі да тых крамаў, дзе прадаецца не мяса жывёлін, а вантробы, альбо мяса жывёлы так званага санітарнага забою. Ёсць і яшчэ страшнейшы ніз, пра які нават пісаць не хочацца.

У буйных гарадах нібыта ліквідавана, але ў правінцыі па-ранейшаму існуе праблема з яйкамі. Іх проста тут няма. Але мне нешта не даводзіцца чуць шматлікіх абурэнняў з гэтай нагоды. Самае звычайнае яйка ўжо выведзена з рацыёну многіх людзей. Яно калі і купляецца, то да святаў, хворым ды дзецям. У асноўным погляды маіх суграмадзян скіроўваюцца на дары роднай зямелькі. Дзякаваць Богу, яна яшчэ родзіць, дзякаваць Богу, нехта своечасова і прадбачліва даў дазвол мець яе кожнаму з нас. Але вельмі шмат старых людзей, якія проста не могуць ужо апрацоўваць зямлю, павялічваецца атрад люмпенізаваных суграмадзян, якія проста не жадаюць рабіць гэтага. Таму на прыватных агародах баяцца цяпер не толькі дзяцей, якія могуць залезці ў клубніцы. З прыгарадных сотак вымятаецца ўсё падчыстую. Гэтай восенню і я дачасна, не ў пару, зрэзаў сваю капусту. Не таму, што не ведаў тэрмінаў яе шаткавання, а таму, што пачалі па начах знікаць самыя лепшыя качаны.

Вось і бабуля, пра якую гаварылася ўпачатку. Яна яшчэ не дайшла да таго, каб браць пасаджанае, але збіраць тое, што засталося пасля ўборкі, ужо адважваецца. Так і не падышоў да яе, хаця прафесіянальны журналісцкі сверб адчуваўся. Па-першае, бабуля пазбягае людзей, яшчэ стыдаецца, і прыносіць ёй лішні боль не трэба, а па-другое, з большай доляй верагоднасці сёння можна расказаць пра яе лёс і не распытваючы.

За межамі нашай «садружнасці» не бываў, а вось сябар, які мае радню ў невялічкім польскім гарадку, пастаянна расказвае пра тыя змены, што адбываюцца ў гэтай краіне. Яна ўжо як быццам выходзіць з крызісу. Хоць і спынілі ў гарадку сваю дзейнасць усе буйныя прадпрыемствы, узнікаюць новыя, у асноўным дробная вытворчасць, у якой шмат падпольнай рабочай сілы з абшараў СНД. Але далося гэта пераадоленне крызісу вялікай цаной, нават у гэтым маленькім гарадку было шмат самагубстваў ад безвыходнасці. Няўжо і мы павінны будзем прайсці праз гэта? Калі чалавек адважваецца на звядзенне сваіх рахункаў з жыццём. Па тым, у якім напрамку пакуль што рухаецца, а дакладней валіцца, наша эканоміка, даводзіцца канстатаваць, што хутчэй за ўсё не міне нас гэта бяда. Пагроза голаду ўжо не проста грукае, яна ўжо селіцца ў многіх і многіх сем'ях.

Дык няўжо ж у дзяржаве, якая працягвае выдаткоўваць немалыя сродкі на праекты і праграмы сумніўнай аддачы, не знойдзецца волі абараніць свой народ ад голаду пасярод цывілізаванай Еўропы?

Алесь КАСЦЕНЬ.

Фота Анатоля КЛЕШЧУКА.

ЦЭНЫ

БРЭСЦКАЯ ВОБЛАСЦЬ
Цэны на прадукты па стану на 19 лістапада 1996 г. (у тыс. руб.)

БАЗАР

Гусак 3,5 кг	120
Сала салёнае тонкае	32
тоўстае	45
Грудзінка вэнджаная	65
Здор	25
Свініна	55—65
Цукар	9
Мёд	70
Алей	20
Селядзец	27
Капуста	у межах 2
Бульба	у межах 2
Грэчка	14

МАГАЗІН

Свініна	45—47
Ялавічына	30—45
Масла	45
Каўбаса вар.	36—40
Каўбаса п/в	50—70
Сыр «Адыгейскі»	27
Сыр «Расійскі»	55
Куры	37
Грудзінка вэнджаная	82
Смятана 15-прац.	14
Яйкі	14
Малако 1,5-прац.	2,2
Хлеб чорны	3,1—5,7

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

ПАКУПНІК ВЫБІРАЕ РЫНАК

Ледзь толькі на пад'ездах да Цэнтральнага калгаснага рынку Гомеля з'яўляецца машына з эмблемай сімпатычнага куранящі на крытым кузаве, як з месца зрываюцца чалавек сорак—шэсцьдзесят і густым натоўпам, апярэджваючы адзін аднаго, подбегам спяшаюцца за ёй, каб быць у чарзе як найбліжэй. Чаканне грузавіка з птушкафабрыкі заўсёды выклікае ў пакупнікоў хоць і маленькую, але ўсё ж радасць: з яго можна купіць дзесятак яек на паўтары—дзве з паловай (як калі) тысячы рублёў танней, чым у дзяржаўным магазіне. Напрыклад, у магазіне дзесятак іх у мінулыя выхадныя каштаваў 14 тысяч рублёў, а з машыны — 12 тысяч. Праўда, даводзілася людзям выстойваць у доўгай чарзе. Ды нічога не зробіш: кожны меў тут сваю мэту. Карыстаючыся тым, што апошнім часам яйкі, як тавар штодзённага попыту, аказаўся ў дэфіцыце (газета наша расказвала аб прычынах гэтага), адны пакупнікі рабілі запас іх, мяркуючы, што ў чарговы раз цэны зробяць скачок, другія тут жа, на рынку, перапрадавалі купленыя па 16—17 тысяч рублёў за дзесятак. І нічога: гандаль ішоў, бо ў вясковых бабулек і дзядкоў цана была яшчэ вышэйшая — 20—25 тысяч рублёў.

Ды і наогул, калі параўнаць кошт харчовых прадуктаў на рынку і ў дзяржаўных магазінах, якія размешчаны ў 200—400 метрах ад яго, дык выявіцца, што цэны на іх розныя. А менавіта: на рынку яны меншыя.

Напрыклад, цукар можна было купіць без усякай чаргі па 8300—8500 рублёў за кілаграм (у магазінах — 9600—10.400), мука першага і вышэйшага гатунку — 7500—8500 (у магазінах — 9800—10.400), рыс — 11.000—13.500 (у магазінах — 14.000) і г. д.

Такі ж разнабой і ў цэнах на рыбу. Скумбрыя марожаная на рынку каштавала 24—26 тысяч (у магазінах — 27.500—29.900), пеламіда — 25.000 (у магазінах — 35.800). Цікава параўнаць цэны на прывазную рачную і азёрную рыбу і злоўленую ў вадаёмах Гомельшчыны. Адмысловыя плотка, лешч і чахонь, дастаўленая на рынак з Калінінградскай вобласці, каштавалі па 22 тысячы за кілаграм, а мясцовыя рыбакі прадавалі іх па 25—27 тысяч.

Пра сала і алей увогуле няма гаворкі. Адкуль толькі іх не прывозяць у Гомель — з Краснадарскага краю, Вінніцкай, Палтаўскай, Адэскай і іншых абласцей. І цэны на іх значна ніжэйшыя, чым у магазінах: алей — 17—18 тысяч, сала — 38—42 тысячы.

Трэба аддаць належнае кіраўнікам Цэнтральнага калгаснага рынку. Апошнім часам яны павялічылі колькасць месцаў на рынку, пабудавалі тут памяшканні з дахам над галавой, паклапаціліся аб тым, каб прадукты харчавання прадаваліся тут і ў панядзелак, калі на асноўным аб'екце гандлю — крытым рынку — выхадны дзень. Адным словам, рынак прываблівае ў Гомелі пакупніка больш, чым дзяржаўныя магазіны, бо цэны тут не такія «кусслівыя».

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

АХ УЖО ГЭТЫЯ ШАЛЁНЫЯ КАРОВЫ!

Больш за месяц Баранавіцкі мясакансервавы камбінат не працуе, а па горадзе папаўзлі самыя неверагодныя чуткі. З'явіліся артыкулы і ў прэсе. Хаця, як мне паведамілі на камбінаце, ні з адной газеты карэспандэнта на прадпрыемстве не было.

У чым справа?

17 верасня гэтага года мясакамбінат заключыў дагавор з камерцыйнай фірмай «Источник» з г. Себеж Пскоўскай вобласці на пастаўку і перапрацоўку 1000 тон ялавічыны. Палова яе паступіла ў Баранавічы першага кастрычніка, а праз пяць дзён яшчэ 251 тону выгрузілі ў халадзільнік камбіната і прыступілі да выпуску кансерваў. Паспелі перапрацаваць толькі 24 тоны, як на камбінат «наскочылі» самыя высокія камісіі з дзяржветінспекцыі Мінсельгасхарча, упраўлення дзяржветнагляду на граніцы і транспарце і г. д. І работа на прадпрыемстве была спынена.

А канфлікт узнік таму, што мяса, якое прывезлі ў Баранавічы, трапіла ў Расію з Германіі. У краінах жа Еўрапейскага супольніцтва былі выяўлены выпадкі захворвання буйной рагатай жывёлы на губкападобную энцэфалапатыю. Кантынентальная Еўропа ўвяла забарону на імпарт ялавічыны з Вялікабрытаніі і Паўночнай Ірландыі, дзе захворванне жывёлы на «шаленства» мела больш шырокае распаўсюджанне. У нас таксама Мінсельгасхарч прыняў пастанову аб «...забароне з 20.04.96 г. на ўвоз жывёлы, спермы, эмбрыёнаў, мяса, мясапрадуктаў і іншых прадуктаў жывёлагадоўлі... з Вялікабрытаніі, Ірландыі, Швейцарыі, Партугаліі, Францыі, а таксама забараняюцца адгрузкі ялавічыны з краін Еўрапейскага супольніцтва па рээкспарту з рэспублік СНД і краін Прыбалтыкі».

А вось Міністэрства сельскай гаспадаркі (дэпартамент ветэрынарыі) Расіі (08.04.96 г. № 13-8-02/500) дае дазвол. У дакуменце гаворыцца: «...імпарт ялавічыны з Германіі, Іспаніі, Італіі, Даніі, Швецыі, Чэхіі, Польшчы, ЗША і Канады дазваляецца без абмежаванняў...»

Гэтыя процілеглыя пастановы прыняты ў краінах, паміж якімі не існуе граніцы і мытні. І чаго тут здзіўляцца ці абурацца, што чатыры секцыі вагонаў з мясам праехалі амаль праз усю Беларусь і ніхто не пацікавіўся, што і куды вязуць і ці ёсць адпаведныя дакументы.

Дакументы, прадстаўленыя нямецкім бокам на пастаўленую ялавічыну, не выклікаюць недаверу. Афармлены грунтоўна, з нямецкім педантызмам, згодна з сертыфікатам якасці, які адпавядае ветэрынарна-санітарным патрабаванням ЕЭС. Ялавічына паступіла ў сінтэтычных упакоўках і апламбіраваная. У любым выпадку, думаць, што мяса паступіла з Германіі ад хворай жывёлы, няма падстаў. Ды і праверыць гэта немагчыма. Усе ветэрынарныя камісіі, якія прыязджалі ў Баранавічы, нічога канкрэтнага выявіць не змаглі, бо на прасторах СНД не толькі ветэрынары, але і вучоныя з вірусам губкападобнай энцэфалапатыі (ГЭ) знаёмы слаба. Ды і на Захадзе наконт гэтага захворвання вядуцца спрэчкі, і там таксама многае няясна. Існуе меркаванне, што вірус ГЭ найперш паслужыў падставай для нейтралізацыі канкурэнтаў, вытворцаў ялавічыны.

Як бы там ні было, а на камбінаце праведзена дэзінфекцыя і яго работа спынена.

Вірус не баіцца нізкіх тэмператур, і адзіны спосаб, якім яго можна знішчыць, — гэта спаліць замарожанае мяса. Ніякія перапрацоўкі ялавічыны не могуць знішчыць бактэрыі ГЭ. Тады ўзнікае пытанне. У нашых магазінах вітрыны завалены каўбасамі і кансервамі амаль з усіх краін Еўропы. Хто можа гарантаваць, што гэтыя мясныя прадукты не выраблены з мяса хворых жывёл?

Але вернемся да баранавіцкага канфлікту. Дырэктар фірмы «Источник» А. Баравік напісаў ліст на імя міністра сельскай гаспадаркі і харчавання Беларусі.

«Просім дазволіць увоз 1000 (адна тысяча) тон мяса ялавічыны ў Рэспубліку Беларусь па кантракту № 217 ад 17 верасня 1996 г. (вытворчасць Германія) для перапрацоўкі на давальніцкіх умовах на Баранавіцкім МКК з далейшай рэалізацыяй кансерваў у Расійскай Федэрацыі.

Мяса растаможана ў Расійскай Федэрацыі, адпавядае ветэрынарным патрабаванням».

Гэтае пасланне да міністра В. Лявонава не дайшло, а даў дазвол адзін з чыноўнікаў міністэрства (05.10.96, 09/581). Чырвоную гербавую пячатку паставілі ў агульным аддзеле.

Можна сёння гаварыць, што подпіс не той і пячатка пастаўлена процізаконна, але нельга адмовіць, што гэты дакумент даў пэўную свабоду дзеянняў як фірме «Источник», так і Баранавіцкаму камбінату.

Расійскія камерсанты атрымалі ветэрынарнае пасведчанне № 4169 ад Себежскага пагранічна-кантрольнага ветэрынарнага пункта на вываз мяса ў Баранавічы. Так што расійскія законы яны быццам бы і не парушылі. Нестыкоўка выйшла з заканадаўствам Беларусі, бо мяса спачатку было прывезена ў Баранавічы і толькі пасля гэтага фірма «Источник» пачала дабівацца дазволу.

А ўсяго з Германіі ў Пскоўскую вобласць (згодна з дакументамі) было дастаўлена 4 тыс. тон ялавічыны, якую ў перспектыве думалі перапрацаваць у кансервы на Баранавіцкім мясакамбінаце.

Гэты кантракт даваў магчымасць прадпрыемству значна паправіць свае справы. На мясакамбінаце за апошнія гады рэзка скарацілася вытворчасць мясапрадуктаў з-за таго, што калгасы знізілі пастаўкі жывёлы. Камбінату прыходзіцца ўсё часцей мець справу з камерцыйнымі структурамі. У тым ліку з замежнымі. А тут выпаў такі выгадны заказ, і грэх было б не выкарыстаць момант. Тым больш, што ўвесь кантракт павінен быў ажыццявіцца без прыцягнення абаротных сродкаў камбіната. Усе затраты браў на сябе расійскі бок, бо фірме «Источник» таксама было выгадна мець справу з беларускім прадпрыемствам: рабочая сіла ў нас больш танная, чым у Расіі.

З 250 тон ялавічыны выраблі кансервы, якія разам з астатнім мясам адправілі назад у Расію.

Граніцы адкрыты, мытняў няма, мы за самую цесную інтэграцыю з братнім рускім народам, а вось узнікла далікатная сітуацыя, і ў нас забыліся пра інтэграцыю. А Баранавіцкі мясакамбінат мог бы спакойна працаваць. Тым больш, што з нямецкімі і расійскімі дакументамі ўсё быццам бы і нармальна, ды і кансервы тыя павінны былі быць адпраўлены назад у Расійскую Федэрацыю. Можна не сумнявацца, што мяса, якое «адфутболілі» назад, на расійскія прасторы, не будзе спалена, а трапіць на стол такіх блізкіх нам расіян.

У час знаходжання на мясакамбінаце я ўбачыў двух прадстаўнікоў ТАА «Источник». Хлопцы глядзелі прама і цвёрда. Іх постаці адпавядаюць бягучаму моманту, але ў мяне пасля знаёмства з дакументамі склалася ўражанне, што яны дзесьці дапусцілі пракол. Пакрыўдзілі, абышлі нейкага там чыноўніка, нават невысокага рангу, але ад подпісу якога таксама залежаў лёс кантракта. Вось і быў у пэўны момант сарваны «стоп-кран». Але гэта ўжо мая, суб'ектыўная думка.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

РЭПАРЦЁР АТРЫМАЎ ЗАДАННЕ...

...купіць прадукты харчавання

Рэдакцыйнае заданне было дарэчы, бо мой халадзільнік якраз трэба было папоўніць. Таму, узяўшы сумку і, само сабой, грошы, я накіраваўся па пакупкі. З маслам, перабоі з якім нядаўна назіраліся ў Гродне, ніякіх праблем не ўзнікла. Яно мелася ва ўсіх пяці крамах, дзе я пабываў. Цана — 39.800 рублёў за кілаграм. А вось цана на яйкі ў розных гандлёвых кропках (відаць, у залежнасці ад катэгорыі) неаднолькавая. У магазіне № 51 — 14.700 рублёў за дзесятак, у магазіне № 35 — 13.900 рублёў, а ў краме «Мока» — яшчэ на тысячу рублёў танней. А вось у магазіне № 70 «Юбілейны» вечарам 14 лістапада гэтага прадукту не было. Бо там, па словах прадаўца, яйкі каштуюць 12.300 рублёў і таму на прылаўках не залежваюцца.

Затым я пацікавіўся наяўнасцю ў гандлі вараных каўбас і вэнджаніны. Выбар, па нашых мерках, даволі неблагі. Аднак цэны па кішэні далёка не кожнаму. А адсюль і вялізная чарга каля фірменнай крамы Гродзенскага мясакамбіната па вуліцы Пушкіна. У асноўным у чарзе людзі пенсіённага ўзросту, якім хочацца набыць тое, што танней, а гэта субпрадукты — свіныя галовы, пячонка, сэрца і г. д. Аднак ці хопіць гэтага ўсім жадаючым — невядома. Напэўна, не, бо інакш людзі наўрад ці займалі б чаргу за некалькі гадзін да пачатку работы гандлёвай кропкі.

Сітуацыя з мясам у абласным цэнтры ўвогуле даволі напружаная. На прылаўках я ўбачыў ялавічную выразку па 44 тысячы рублёў, ялавічыну з косткай па 25.100 рублёў. А вось свініны ў магазінах ужо даўно няма. Пры гэтым, па словах дырэктара Гродзенскага мясакамбіната Анатоля Грышука, ніводнага кілаграма за межы краіны цяпер не вывозіцца. Дзе ж мяса? Сельгаспрадпрыемствы яго не здаюць. А тыя кавалачкі свініны, якія ўсё ж трапляюць на камбінат, ідуць на выраб каўбас, паколькі з адной ялавічыны іх не зробіш.

На думку А. Грышука, такая сітуацыя ўзнікла па некалькіх прычынах. Зменшылася пагалоўе жывёлы. Калгасы ўскладаюць надзею на павышэнне закупачных цэн. І да таго ж, у сувязі з тым, што долар «пайшоў» уверх, камерцыйным структурам выгадна купіць мяса ў нашых калгасах і завезці яго ў Расію.

У выніку хочаш свініны — ідзі на рынак. Кілаграм так званага бачка 15 лістапада каштаваў там прыкладна 44 тысячы рублёў, а выразкі — 55 тысяч.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

НАПЯРЭДАДНІ

ЗЯМЕЛЬНАЯ РЭФОРМА: РУХ НА МЕСЦЫ

Адно з пытанняў, якое выносіцца на рэферэндум, — прадастаўленне права прыватнай уласнасці на зямлю без абмежаванняў. Гэта складанае пытанне, і вырашаць яго, секучы з-за пляча, наўрад ці лагічна. Расказаць аб ходзе зямельнай рэформы ў Беларусі мы папрасілі кампетэнтную асобу — старшыню Камітэта па зямельных рэсурсах Рэспублікі Беларусь Георгія КУЗНЯЦОВА.

— Звернемся да фактаў і лічбаў. З пачатку рэформы (Закон аб праве ўласнасці на зямлю ўступіў у дзейнасць 1 верасня 1993 года) колькасць грамадзян, якія сталі ўладальнікамі зямлі, склала па стану на 1 лістапада сёлетняга года 343 тысячы 382. Лічбы сведчаць, што пакупнікамі зямлі часцей за ўсё становяцца гараджане — 194 тысячы 444 беларусы набылі ўчасткі для садаводства і дачнага будаўніцтва, 62 тысячы 615 грамадзян сталі ўладальнікамі надзелаў з мэтай будаўніцтва жылога дома, і толькі 86 тысяч 323 — для вядзення асабістай падсобнай гаспадаркі.

— Выходзіць, зямлю — сялянам, а яна ім не патрэбна?

— Патрэбна, але тут складанасці наступнага плана. Тое, што больш актыўна зямлю ва ўласнасць набываюць гараджане, тлумачыцца недакладнасцю Закона аб праве ўласнасці на зямлю. Ён дазваляе вясковым жыхарам набываць надзелы плошчай да 1 гектара, з якіх 25 сотак могуць быць выкарыстаны для будаўніцтва жылога дома, астатнія — для асабістай падсобнай гаспадаркі. Але той жа закон дазваляе наследаванне зямельнага ўчастка цалкам толькі калі нашчадак — жыхар сельскай мясцовасці. Атрымліваецца, што дзеці-гараджане на бацькоўскую зямлю разлічваць не могуць. Ім перадаецца толькі да 25 сотак для абслугоўвання жылога дома. Астатнюю зямлю па закону грамадзянін можа прадаць па дагаворнай цане іншаму грамадзяніну пры ўмове, што пакупнік мае права на вядзенне асабістай падсобнай гаспадаркі. Выкупіць зямлю таксама можа і сельскі Савет.

— За якія грошы?

— Па нарматыўнай цане. Яна розная і залежыць ад месцазнаходжання зямлі і яе якасці. Так што гектар яе можа каштаваць і 32 мільёны рублёў, і 1 мільён 800 тысяч. Але ў сельскіх Саветаў няма такіх сродкаў. Ды і несправядліва гэта: селянін купіў зямлю, працаваў на ёй гадамі, паляпшаў, а потым не можа перадаць дзецям. У праект Кодэкса аб зямлі, які распрацаваны нашым камітэтам, унесена палажэнне аб праве валодання нашчадкамі ўсім зямельным участкам. Гаспадару вырашаць, як ім распарадзіцца — працаваць самому ці здаваць у арэнду. Галоўнае — выкарыстоўваць па мэтаваму прызначэнню, для вырошчвання сельскагаспадарчай прадукцыі. У праект таксама ўнесена прапанова аб прадастаўленні права перадачы зямлі ва ўласнасць замежным інвестарам, рэалізацыя праектаў якіх мае важнае значэнне для рэспублікі, а таксама асобам, якія прыватызавалі гаспадарчыя аб'екты. Праект кодэкса павінен быць прадстаўлены Кабінетам Міністраў у снежні бягучага года на разгляд у Адміністрацыю Прэзідэнта.

— Верагодна, пасля прыняцця кодэкса павялічацца рады фермераў?

— Наўрад ці. На самым пачатку рэформы ў Беларусі была створана 2771 фермерская гаспадарка. 1 студзеня сёлетняга года зафіксавана 3280 сялянскіх гаспадарак, а 1 лістапада — ужо 3239. Не могуць пратрымацца ў сённяшніх умовах гаспадары. Апрацаваць 20—30 гектараў зямлі, калі няма тэхнікі, — нерэальна. А за што фермер купіць трактар?

— Большасці людзей і зямлю купіць няма за што.

— Частка грамадзян можа набыць кавалак зямлі па льготнай цане. Яна роўная пяцікратнай стаўцы зямельнага падатку. Напрыклад, у Мінскім раёне стаўка роўная 82 тысячам 925 рублям. Гектар зямлі абыдзецца ўласніку дзесьці ў 415 тысяч. Адчуваеце розніцу? Але такім правам карыстаюцца толькі грамадзяне, якія мелі зямельныя ўчасткі да прыняцця Закона аб прыватнай уласнасці на зямлю, а таксама тыя, хто набывае надзел пад будаўніцтва жылога дома, калі яны маюць права на паляпшэнне жыллёвых умоў. Па льготнай цане ва ўласнасць можна набыць толькі адзін участак. У адпаведнасці з пастановай Вярхоўнага Савета часовы продаж зямлі па льготнай цане ўстаноўлены да 1 студзеня 1997 года.

— І ўсё ж не ўсе жадаючыя мець кавалак зямлі — ільготнікі. Ці не раздаць нейкую частку бясплатна, як гэта зрабілі ў Албаніі?

— І што потым? Расія пайшла па такім шляху. Дык вы паглядзіце, што там зараз робіцца. Развалілі буйныя гаспадаркі, зямля не апрацоўваецца, вытворчасць малака падае, а ўласнікі не ведаюць, дзе тыя кавалкі зямлі і якія яны. У беларускіх фермераў ёсць права пажыццёвага наследавання і карыстання зямлёй. Гэта амаль тая самая ўласнасць, толькі што прадаць зямлю ўладальнік не можа, а таксама закласці ў банк. Хаця, мяркую, неабходна пашырыць межы прыватнай уласнасці і даць фермерам права выкупу зямлі. Няхай выкупляюць. Але і тут павінен быць адпрацаваны механізм. Сталыпінскую рэформу ўспомніце. Зямлю спачатку давалі ў валоданне, і толькі потым — ва ўласнасць. І толькі тым, хто на ёй працаваў. А калі мы ўвядзём свабодны, без абмежаванняў продаж, як прапануюць некаторыя «гарачыя» галовы, што адбудзецца? У нас жа ўсю зямлю скупяць. Сёння гэты тавар многа не каштуе. Адзін гаспадар за бутэльку гарэлкі свой надзел прадасць, другі — за скрынку. А потым той, хто працуе на зямлі, будзе арандаваць зямлю ва ўласніка. Дык навошта нам раздаваць зямлю бясплатна, калі можна аддаваць у пажыццёвае карыстанне ці ў арэнду і арэнднай платай папаўняць бюджэт, а не кішэні асобных уласнікаў? Навошта ствараць клас памешчыкаў?

— Якія планы ў Камітэта па зямельных рэформах на бліжэйшы час?

— Нам неабходна навесці парадак у зямельным пытанні. У першую чаргу ацаніць якасць зямель. Шмат зямель у сельскай гаспадарцы, дзе ўраджайнасць 12 цэнтнераў з гектара. Можа, такую зямлю варта засадзіць лесам? Гэта дасць большы эфект. У наступным годзе плануем правесці кадастравую ацэнку сельскагаспадарчых зямельных рэсурсаў рэспублікі. На жаль, на сённяшні дзень складанае становішча з фінансаваннем гэтых работ. Але рана ці позна ажыццяўляць іх трэба, інакш зямельная рэформа не будзе рухацца.

Нагадаем, што свае пытанні па праблеме зямлі і ўласнасці, вы, паважаныя чытачы, можаце задаць Георгію Іванавічу 20 лістапада з 11 да 12 гадзін па тэлефонах 232-38-21 і 232-38-92.

Папярэдне званіце штодня па нумару 268-27-50, а таксама дасылайце лісты на адрас:
220013 г. Мінск,
вул. Б. Хмяльніцкага, 10 А,
рэдакцыя газеты «Звязда».

На канверце зрабіце паметку «Зямельнае пытанне».

Жанна КАТЛЯРОВА.

ТАТАЛЬНАЯ ПРАВЕРКА

Як стала вядома «Звяздзе», гэтымі днямі ў рэгіёнах Беларусі пачнецца масавая праверка выканання працоўнага заканадаўства. Яе будуць праводзіць прафсаюзы сумесна з пракуратурамі абласцей, гарадоў і раёнаў краіны.

Чакаецца, што праверка, якая будзе працягвацца прыкладна месяц, закране ўсе прадпрыемствы, установы, арганізацыі, таварыствы, кааператывы, калгасы, іншыя суб'екты гаспадарання. Канчатковыя вынікі будуць падведзены 26 снежня, пасля чаго разглядам матэрыялаў зоймецца Генпракуратура.

Сяргей ГРЫБ.

МАКДОНАЛЬДС ПА-ПІНСКУ

Гэта міні-кафэ ў адным з самых мнагалюдных месцаў горада Пінска яўна падабаецца наведвальнікам. Тут можна не проста смачна, апетытна і адносна танна паесці, але і ва ўтульнасці адпачыць, пабалаваць сябе марожаным, паслухаць музыку...

Што ж тут незвычайнага? А справа ў тым, што само прадпрыемства «Купава» — прыватнае. Паўгода назад прадпрымальнік М. Лемяшэўскі з кампаньёнам О. Каваль стварылі першае ў горадзе экспрэс-кафэ. А каб заваяваць сімпатыі сваіх патэнцыяльных наведвальнікаў, у звычайнае для такіх кафэ меню, акрамя традыцыйных у апошні час хот-догаў, бульбы фры і інш., увялі каўбаскі па-кенійску, каўбаскі ў цесце... Да тысячы гараджан і гасцей горада штодзённа прыходзяць сюды, каб хутка і смачна паабедаць, а то і проста адпачыць, папіваючы колу.

Дарэчы, акрамя таго, што дзякуючы «Купаве» горад атрымаў некалькі пунктаў гарачага харчавання (а «Купава» трывала ўсталявалася на калгасным рынку і ў мясцовым парку культуры і адпачынку), яна ж добраўпарадкавала частку тэрыторыі, займаецца дабрачыннай дзейнасцю, папаўняе гарадскую казну, прадаставіла рабочыя месцы двум дзесяткам людзей.

Міхась ЛІНКЕВІЧ.

НАЎЗДАГОН

АДСТАЎКА ЧЫГІРА — СТРАТА ДЛЯ ПРАФСАЮЗАЎ?

Няма сумненняў, што ў бліжэйшыя дні мы пачуем яшчэ не адзін каментарый нечаканай адстаўкі прэм'ер-міністра Беларусі Міхаіла Чыгіра. Тым не менш, асаблівай увагі ў дадзеным выпадку заслугоўвае пазіцыя асноўнага сацыяльнага партнёра ўрада — прафсаюзаў. «Наўздагон» карэспандэнт «Звязды» гутарыць з сакратарам выканкома ФПБ Валянцінай ПАЛЕВІКОВАЙ.

— Зразумела, пакуль можна казаць толькі аб папярэдніх ацэнках. Тым не менш, калі азірнуцца амаль на два з паловай гады супрацоўніцтва прафсаюзаў з урадам М. Чыгіра, якімі былі вашы ўзаемаадносіны?

— Сацыяльнае партнёрства з урадам адбывалася ў вельмі складаных сацыяльна-эканамічных умовах. Тым не менш, у адрозненне ад яго папярэдніка, прафсаюзы ніколі не выказваліся за адстаўку Міхаіла Чыгіра. Нам удавалася знаходзіць агульную мову. І, што характэрна менавіта для М. Чыгіра, ён разумеў прафсаюзы і па магчымасці ішоў на ўступкі.

— У такім разе, як вамі была ўспрынята адстаўка?

— Адназначна: для прафсаюзаў — гэта страта. Гэта страта адчувальная яшчэ і таму, што зараз пачаліся перамовы паміж прафсаюзамі і ўрадам па Генеральнаму пагадненню на 1997 год, і прытым урад быў згодны ісці нам насустрач.

— Аднак цяпер прыйдзецца працаваць з новым прэм'ерам. На ваш погляд, з кім гэта супрацоўніцтва будзе найбольш плённым?

— Цяжка сказаць, бо зараз плён будзе перш-наперш залежаць не ад канкрэтнай асобы, а ад сітуацыі ўвогуле. Таму, на мой погляд, сёння будзе цяжка любому, хто б ні аказаўся на пасадзе прэм'ера.

— Прафсаюзы маюць намер даць афіцыяльную ацэнку перастаноўкам ва ўрадзе?

— Так. Такая ацэнка прагучыць ужо на наступным пасяджэнні прэзідыума ФПБ, якое пройдзе ў бліжэйшыя дні.

Сяргей ГРЫБ.

ЗАЯВА

Прэзідыума Савета Федэрацыі прафсаюзаў

Прэзідыум Савета ФПБ выказвае крайнюю заклапочанасць рэзкім абвастрэннем процістаяння ў грамадстве ў ходзе рэспубліканскага рэферэндуму. Асабліва трывожыць тое, што органы ўлады і палітычныя сілы імкнуцца ўцягнуць у процістаянне працоўныя калектывы. Такія дзеянні, незалежна ад мэтаў і задум іх арганізатараў, могуць стварыць крытычную сітуа- [illegible]

Звяртаемся да прафсаюзных камітэтаў і арганізацый, усіх членаў прафсаюзаў праяўляць вытрымку і спакой, не паддавацца на правакацыі, дзейнічаць строга ў рамках Канстытуцыі і законаў Рэспублікі Беларусь, калектыўных дагавораў. У ходзе рэферэндуму зрабіць свой асэнсаваны выбар на карысць законнасці, дэмакратыі і сацыяльнага прагрэсу.

Прынята 19 лістапада 1996 г.

ХОДЗЯЦЬ ЧУТКІ, ШТО...

...на Камароўцы мяса патаннела на 25 тысяч рублёў за кілаграм

Такая пагалоска пайшла па Мінску адразу пасля таго, як у мінулую суботу цэнтральны харчовы рынак сталіцы наведаў Прэзідэнт краіны А. Лукашэнка, які, як і папярэдне ў дзяржгандлі, цікавіўся наяўнасцю тут ў продажы асноўных прадуктаў харчавання, а таксама цэнамі на іх. Забягаючы наперад, патлумачу, адкуль, хутчэй за ўсё, пайшлі чуткі аб тым, што на Камароўцы значна патаннела мяса: калі Прэзідэнт пытаўся у прадаўцоў мяса, колькі ж каштуе іх тавар, тыя, напэўна, для высокага госця, прапаноўвалі цудоўную вырэзку коштам 70 тысяч рублёў за кілаграм па цане ў... 40 тысяч рублёў, што, верагодна, і дало падставы прысутным і тэлегледачам зрабіць выснову аб зніжэнні на рынку цэн на мяса. Каб атрымаць адказы і на іншыя пытанні, якія, безумоўна, узніклі ў мноства людзей пасля прагляду па тэлебачанні момантаў наведвання Камароўскага рынку кіраўніка дзяржавы, я звязаўся з яго дырэктарам Анатолем Драздом. Нягледзячы на занятасць (якраз рыхтавалася афіцыяльная даведка аб рабоце рынку для Прэзідэнта), Анатоль Мікалаевіч адгукнуўся на просьбу даць невялікае інтэрв'ю нашай газеце.

— Як вядома, падставай для наведвання кіраўніком дзяржавы Камароўкі стала інфармацыя аб нібыта высокіх цэнах на ім на харчаванне. Скажам, тых жа курыных яек...

— Акрамя дзяржгандлю, на рынку працуе шмат прыватнікаў, якім, як вядома, зверху цану на ўласны тавар не ўстановіш. Тым не менш, мы пайшлі на гэтую меру, абмежаваўшы гранічны ўзровень кошту курыных яек 16 тысячамі рублёў. Вышэй гэтага ўзроўню цэн на яйкі на рынку быць не павінна, справа будзе знаходзіцца пад жорсткім кантролем.

— Адной з асноўных прэтэнзій называецца высокі кошт мяса...

— Гэта гледзячы што браць за пункт адліку, бо на рынку ёсць і вырэзка па 70 тысяч за кілаграм, і мяса па 45 —50 тысяч рублёў. Не сакрэт, што можна купіць гэты прадукт і па больш нізкіх цэнах. Для параўнання: сярэднярыначная цана на мяса на Камароўцы ніжэйшая, чым у магазінах.

— Як адбіваецца на кошце мяса арэндная плата для гандляроў? Ці сапраўды яна такая высокая?

— Сам па сабе кошт арэнды на адзін дзень складае 60 тысяч рублёў, але гандаль мясам — рэч спецыфічная, дзе не абысціся без вагаў, халата, секара і г. д. З улікам усіх пералічаных неабходных паслуг набягае 180 тысяч рублёў у дзень. Ці многа гэта, мяркуйце самі. З улікам кошту мяса калгаснік можа сёння прадаць свайго кабана за 5-6 мільёнаў рублёў. Як кошт арэнды ўплывае на цану мяса? Зоймемся простай арыфметыкай. Скажам, у калгасніка ёсць кабан вагой 100 кілаграмаў. Узяўшы сярэднюю цану на мяса ў 60 тысяч рублёў, атрымліваем лічбу 6 мільёнаў — выручку гандляра. Як ужо гаварыў, у дзень яму трэба аддаць за ўсё пра ўсё 180 тысяч рублёў. Атрымліваецца, што на кожны кілаграм для пакупніка дадаецца толькі 2 тысячы рублёў, і не больш таго.

— Нейкі час назад, каб трапіць на рынак, калгаснік шмат па- [illegible] запіс (тэл. 31-79-00). Па вопыту вядома, што ў пятніцу-суботу ў час «пік» прадаць свой тавар жадаюць максімальна 40—50 чалавек, але на ўсякі выпадак да 10 гадзін (рынак пачынае працаваць з сямі гадзін раніцы) мы трымаем 100 —120 месцаў. Зазначу: гаворка ідзе менавіта аб тых людзях, якія прывезлі на продаж тое, што вырашчана ўласнымі рукамі.

— Напэўна, не буду арыгінальным, калі пацікаўлюся чуткамі наконт нейкай мафіі, якая вымушае калгаснікаў аддаваць ёй мяса за паўцаны, бо інакш яны рызыкуюць наогул не прадаць свой тавар...

— Гэтым чуткам ужо некалькі гадоў. Якая мафія? Тыя перакупшчыкі, што працуюць на рынку, маюць адпаведную ліцэнзію, і не даць ім месца на рынку я не магу. Іншая справа, што прыватнік не хоча (або не ўмее) увесь дзень гандляваць, вось і аддае мяса оптам. Але такіх у апошні час усё менш, бо хто гэта захоча губляць 40—50 працэнтаў кошту вырашчанага ўласнымі рукамі? У гэтую «мафію» можа трапіць любы, хто жадае гандляваць мясам.

— Ці праўда, што ў гандляроў мясам адсутнічаюць неабходныя паперы, якія дазваляюць яго рэалізаваць?

— Гандляваць без неабходных дакументаў — усё роўна што знаходзіцца пад судом, і ніхто на гэта не пойдзе. Прадавец павінен мець цэлы стос даведак, пачынаючы з дазволу мясцовых ветэрынараў на вываз мяса з раёна да лабараторнага аналізу на рынку. Увесь час на рынку працуюць кантралёры ад санстанцыі, ветлабараторыі і г. д. Дакументаў можа не аказацца выпадкова, калі нехта з імі адышоў на час.

— Анатоль Мікалаевіч, а што будзе з цэнамі? Як вядома, у дзяржгандлі апошнім часам яны крыху запаволілі свой рост...

— Тут нельга прымяняць камандны метад, бо рынак — самарэгулюемая рэч. Калісьці ў Маскве паспрабавалі абмежаваць цэны, дык гэта прывяло да таго, што рынак застаўся без мяса. Зразумела, яны не стаяць на месцы: скажам, даражэе электраэнергія, ці павялічваецца курс долара...

— Дарэчы, які механізм утварэння той жа арэнднай платы?

— Яна залежыць ад прамых выдаткаў і мяркуемых. Скажам, мы ўсур'ёз узяліся за развіццё ў Мінску міні-рынкаў, а гэта вельмі дарагая справа. Ці, напрыклад, патрэбна мяняць дах у галоўным крытым павільёне Камароўкі, на што патрабна 450 [illegible] **ляваць на рынку прадаўцам сельскагаспадарчай прадукцыі.**

— Яна мае сезонны характар. Пакуль цёпла, усё аддадзена пад продаж сельскагаспадарчай прадукцыі, з надыходам маразоў (як дазваляюць месцы) на рынку маюць права гандляваць прамысловымі таварамі. Зараз менавіта пад такі гандаль адведзена 70 месцаў у крытым рынку і 120 — на адкрытым.

Сяргей РАСОЛЬКА.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

ГАРАЧЫ ПАЛІТЫЧНЫ ТЫДЗЕНЬ У МІНСКУ

Рэдка бывае, каб у суботу і нядзелю ў вышэйшым заканадаўчым органе краіны працавалі як у будні, каб дзесяткі журналістаў збіраліся на прэс-канферэнцыі а 9 гадзіне вечара, каб нехта з дэпутатаў і супрацоўнікаў апарату заставаўся ноччу дзяжурыць у будынку Вярхоўнага Савета... Тую напружаную і трывожную атмасферу вакол парламента, якая назіралася 15—17 лістапада, можна параўнаць хіба што з падзеямі 12 красавіка. Тады краіна таксама чакала рэферэндуму.

14.11.1996 г. Адхіленне В. Ганчара ад пасады.

Цяперашняе абвастрэнне палітычнай сітуацыі было звязана з указам А. Лукашэнкі аб адхіленні Віктара Ганчара ад пасады старшыні Цэнтрвыбаркома. Указ гэты быў падпісаны 14 лістапада. Яму папярэднічала сустрэча 9 членаў Цэнтрвыбаркома з кіраўніком прэзідэнцкай адміністрацыі М. Мясніковічам і кіраўніком штаба па правядзенню рэферэндуму М. Сазонавым. Старшыня ЦВК Ганчар і яе члены Драбязка, Жук, Фядотаў на гэтую сустрэчу не запрашаліся. Больш таго, раней чакалася, што адбудзецца нарада поўнага саставу ЦВК з А. Лукашэнкам, яна намячалася 14 лістапада на 11.30, але а 9 гадзіне сакратар ЦВК І. Ліхач паведаміў В. Ганчару, што нарада гэта адменена.

Тым часам у гэты ж дзень дзевяць членаў ЦВК прыбылі-такі ў будынак прэзідэнцкай адміністрацыі на сустрэчу. Пасяджэнне вёў М. Мясніковіч, і абмяркоўвалася прыняцце заявы. Аб усіх гэтых падрабязнасцях паведаміў член ЦВК Р. Кажура, які быў на той сустрэчы. Якім чынам ішло абмеркаванне і якія былі матывы ў тых членаў ЦВК, што падпісаліся, цяжка меркаваць. Пасля гэтай нарады з'явілася «заява дзевяці», якія складаюць большасць членаў ЦВК. У гэтай заяве зазначалася аб тым, што «палітычныя заявы В. Ганчара... ствараюць канфліктную сітуацыю вакол ЦВК», дзевяць членаў камісіі адмяжоўваліся ад такіх паводзінаў В. Ганчара і заявілі, што лічаць немагчымым яго далейшую дзейнасць на гэтай пасадзе. Гэтая заява і стала падставай для прэзідэнцкага ўказа № 469. Адбылося гэта за дзевяць дзён да рэферэндуму, у выніках якога А. Лукашэнка зацікаўлены. Віктар Ганчар яшчэ вечарам 14 лістапада заявіў, што ён не выканае гэты ўказ, паколькі ён супярэчыць Канстытуцыі, а таму і не можа дзейнічаць як прававая норма. Гэта ж прызнаў і кіраўнік Канстытуцыйнага суда В. Ціхіня, які ў лісце А. Лукашэнку нагадаў, што фарміраванне ЦВК і выбары яе старшыні з'яўляюцца выключнай прэрагатывай парламента, а пункт 1 артыкула 100 Канстытуцыі не дае такіх правоў Прэзідэнту. Тым не [illegible] давалі б права на такое і не атрымаўшы іх, Ганчар адштурхнуў службоўцаў і зайшоў у кабінет. Папрацаваць яму давялося нядоўга. Каля паўдня ў ЦВК прыйшлі апранутыя ў скураныя курткі М. Цесавец, начальнік упраўлення аховы адміністрацыйных будынкаў, і яго падначаленыя. Яны прад'явілі В. Ганчару ўказ № 469 і запатрабавалі пакінуць памяшканне. Не дачакаўшыся гэтага, яны ўзялі В. Ганчара і дэпутатаў П. Данейку і А. Дабравольскага, якія тады там знаходзіліся, за рукі і вывелі ў калідор. Віктар Ганчар апынуўся за дзвярыма ў кашулі, без пінжака. Пазней В. Ганчар расказаў, што М. Цесавец аргументаваў свае дзеянні тым, што «яму трэба карміць сваіх дзяцей», таму ён выканае загад да канца. Пазней В. Ганчар, А. Дабравольскі і П. Данейка напісалі заявы ў сувязі з тым, што адбылося, і Генеральнай пракуратурай была ўзбуджана крымінальная справа па факту прымянення сілы і зрыву работы Цэнтрвыбаркома...

А 12 гадзіне пачалося пасяджэнне Прэзідыума Вярхоўнага Савета. Адкрываючы яго, кіраўнік парламента С. Шарэцкі заявіў, што ў краіне «напаляецца абстаноўка, паветра напоўнілася хлуснёю, крывадушшам і беззаконнасцю, што самае страшнае». На пасяджэнні разглядалася магчымасць склікання нечарговага пасяджэння парламента ў панядзелак у 14.00. У мінулы чацвер дэпутаты, атрымаўшы пасведчанні ЦВК, раз'ехаліся па акругах для кантролю за ходам галасавання. Але С. Шарэцкі заявіў, што ў такі час дэпутаты павінны працаваць на сесіі і быць гатовымі адрэагаваць на любыя падзеі. Спікера ў асноўным падтрымалі. Абмеркаванне прэзідэнцкага ўказа аб адстаўцы Ганчара было бурным. В. Абрамава і М. Грыб зазначалі, што размова ўжо ідзе пра фактычнае ўстанаўленне прамога прэзідэнцкага праўлення, Прэзідэнт беспярэшкодна ўмешваецца ў кампетэнцыю заканадаўчай улады, і гэта М. Грыб, юрыст, кваліфікаваў як цяжкае крымінальнае злачынства... На пасяджэнні прысутнічалі Генеральны пракурор В. Капітан і першы намеснік міністра ўнутраных спраў Ю. Тарабрын. Апошні заявіў, што ніякіх акцый па недапушчэнню В. Ганчара ў кабінет МУС не праводзіць...

У абмеркаванне сітуацыі вакол В. Ганчара ўварвалася яшчэ адна навіна: па тэлефоне паведамілі, што Ганчара выштурхоўваюць сілай, і частка дэпутатаў тэрмінова паехала ў Цэнтрвыбарком. На парозе ЦВК іх сустрэлі міліцыянеры і тыя ж маладыя людзі ў скуранках са службы Цесаўца. Дэпутаты прадставіліся і запатрабавалі, каб прадставіліся і гэтыя людзі, але тыя адмовіліся гэта зрабіць. Тады дэпутаты заявілі, што лічаць іх узброенымі тэрарыстамі, якія захапілі ЦВК, аднак і гэта не прымусіла іх назвацца, пакуль гэта не зрабіў палкоўнік Цесавец. Апошні заявіў, што кіруецца ўказам і загадам Прэзідэнта і нікога ў ЦВК не прапусціць. Дэпутаты Багданкевіч, Клімаў, Краўчанка і іншыя не прайшлі праз адгароджаныя кардонам дзверы, а вось дэпутат Шучкін паспрабаваў прабіцца праз ахоўнікаў і ўступіў у нервовае праціборства [illegible] канчаткова адгарадзілі дзверы. З гэтага моманту кіраўніцтва аперацыяй узяў на сябе іншы чалавек у скуранцы, які назваўся Лякохавым, намеснікам начальніка службы бяспекі Прэзідэнта...

Пазней прыехалі Старшыня Вярхоўнага Савета С. Шарэцкі і Генеральны пракурор В. Капітан. Сямён Георгіевіч папрасіў Цесаўца і Лякохава прапусціць у ЦВК і атрымаў рашучую адмову. Тады В. Капітан запатрабаваў ад кіраўнікоў аперацыі прадставіцца і дапусціць яго ў памяшканне. Аднак і словы «Я Генеральны пракурор рэспублікі» не падзейнічалі на Лякохава. Гэта шакіравала ўсіх, бо Генеральны пракурор мае бясспрэчнае права доступу ў любое памяшканне. С. Шарэцкі заявіў: «Я звяртаюся да ўсіх, да сусветнай грамадскасці аб тым, што ў рэспубліцы пачаўся захоп улады некансытуцыйным шляхам. Ля Цэнтрвыбаркома выстаўлена ахова невядома якімі людзьмі... Вось для чаго была створана служба бяспекі Прэзідэнта — для захопу ўлады». Пасля гэтай заявы і жорсткай размовы Генеральнага пракурора Лякохаў здаўся і прапусціў С. Шарэцкага і В. Капітана. Прайшоўшы, тыя паспрабавалі неяк звязацца з людзьмі, што аддавалі загад блакіраваць ЦВК, аднак гэта ім не ўдалося, яны паехалі, каб адрэгуляваць гэтую праблему ў іншым месцы. Пасля гэтага абстаноўка ў калідорах ля ўваходу ў ЦВК разрадзілася, але В. Ганчар так і не трапіў у свой кабінет. Ён дачакаўся канца працоўнага дня і паехаў у Вярхоўны Савет.

Тым часам Прэзідыум Вярхоўнага Савета прыняў Зварот аб захопе ўлады і ўстанаўленні дыктатуры. С. Шарэцкі звярнуўся ў Белдзяржтэлерадыёкампанію з патрабаваннем даць эфір, каб зачытаць яго, але да 21 гадзіны вечара ён не дачакаўся адказу. С. Шарэцкі вечарам 15 лістапада заявіў журналістам:

— Сітуацыя ў рэспубліцы стварылася надзвычайная, пачаўся па сутнасці ціхі, але паслядоўны антыканстытуцыйны пераварот, што пагражае захопам улады і ўстанаўленнем у дзяржаве дыктатуры... Я ўсё-такі спадзяюся, што ў краіне запануе законапаслушэнства. Мы ўсё зробім для таго, каб рэспубліка вярнулася на рэйкі мірнай працы і каб яна не вызначалася дзікунствам...

16.11. Цэнтрвыбарком не сабраўся...

Раніцай Віктара Ганчара зноў не пусцілі на працу, а разам з ім і дэпутатаў. Будынак Цэнтрвыбаркома быў ачэплены спецслужбамі і праца яго паралізавана. Тады В. Ганчар запрасіў усіх членаў ЦВК прыбыць у Вярхоўны Савет. Прэзідыум Вярхоўнага Савета вырашыў а 18 гадзіне правесці нараду з членамі Цэнтрвыбаркома, абмеркаваць іх «заяву дзевяці», разабрацца ў сітуацыі. Усе члены ЦВК атрымалі тэлеграмы, аднак прыехалі толькі С. Драбязка і Р. Кажура. І. Ліхач захварэў, астатнія не з'явіліся па няўважлівых прычынах. Нарада, тым не менш, адбылася, хаця яна і няшмат высветліла ў сітуацыі.

Віктар Ганчар зазначыў, што «заяву дзевяці» нельга разглядаць як афіцыяльны дакумент ЦВК, паколькі рэгламент прадугледжвае іншы парадак прыняцця дакументаў. В. Ганчар патэлефанаваў Ярмошынай, якая назначана Прэзідэнтам выконваць абавязкі старшыні ЦВК, і спытаў, ці будзе яна гэта рабіць. Тая адказала: «Хай вас гэта не турбуе».

— Сітуацыя склалася унікальная. Рэферэндум уступіў у рашаючую фазу, але ЦВК не працуе, ён паралізаваны, яго сакратар Іван Ліхач хворы, нельга ні з кім пагутарыць. З месцаў жа ідзе шмат зваротаў, заяў ад назіральнікаў... Такія дзеянні накіраваны на зрыў рэферэндуму любым шляхам.

16.11. Акцыя ў падтрымку свабоды слова.

Гэтая акцыя распачалася ў Мінску ў 11 гадзін. Многія з яе ўдзельнікаў, якія прыйшлі на плошчу Якуба Коласа, былі не толькі з бела-чырвона-белымі сцягамі і транспарантамі, але і з паперамі на транспарантах, якія часам мелі выгляд [illegible]. Гэта сімвалізавала адсутнасць свабоды слова. Аднак гэтая акцыя, што планавалася як мітынг, ператварылася ў маніфестацыю ля будынка Вярхоўнага Савета. Дэманстранты, робячы розныя манеўры, абыходзячы кардоны спецназа і прабіваючыся дробнымі вуліцамі, дасягнулі сваёй мэты — плошчы Незалежнасці, але каля парламента дарогу ім перагарадзілі [illegible] спецназа ўнутраных войскаў. Падзеленыя на дзве часткі, натоўп прабіў адзін з кардонаў і апынуўся на праспекце Скарыны. Даволі карэктна паводзіла сябе [illegible] сіл спецпрызначэння. Генадзь Карпенка і экс-міністр унутраных спраў Юрый Захаранка ў гэты момант прыбылі да месца супрацьстаяння і выступілі з невялікімі прамовамі. Віцэ-спікер паведаміў, што ў парламенце пачаўся збор подпісаў за імпічмент Прэзідэнту, і папрасіў дэманстрантаў прыйсці да Вярхоўнага Савета [illegible].

18.11. Новая акцыя ля сцен парламента.

На наступны дзень тых жа людзей прапусцілі на плошчу Незалежнасці, якую так пільна абаранялі напярэдадні. Некалькі тысяч людзей сабраліся ў 14.00, калі пачынала работу нечарговае пасяджэнне сесіі Вярхоўнага Савета. Пачаўся як бы пастаянна дзеючы мітынг ці пікет у падтрымку парламента. Вярхоўны Савет вёў радыётрансляцыю з залы пасяджэнняў на плошчу Незалежнасці. У перапынку сесіі да мітынгуючых выйшлі віцэ-спікер парламента Генадзь Карпенка і расійскі дэпутат Галіна Старавойтава. Іх выступленні былі сустрэты авацыямі мітынгуючых. Генадзь Карпенка заявіў, што сабрана 68 подпісаў за імпічмент Прэзідэнту.

Цэнтрвыбарком па-ранейшаму заставаўся блакіраваным спецслужбамі. Два члены гэтай камісіі: намеснік старшыні ЦВК А. Жук і Р. Кажура, адзін з дзевяці, што падпісалі вядомую заяву, звярнуліся ў Вярхоўны Савет з просьбай вызваліць іх ад абавязкаў членаў Цэнтральнай выбарчай камісіі.

Тым часам у парламенце абмяркоўвалі парушэнні ў ходзе правядзення рэферэндуму і працягвалі збіраць недастаючыя подпісы пад зваротам у Канстытуцыйны суд аб узбуджэнні працэдуры адхілення Прэзідэнта ад улады. Гэта было закончана да канца пасяджэння. А 20 гадзіне дэпутаты зноў сабраліся ў Авальнай зале, і Сямён Шарэцкі заявіў, што ў выніку дыскусіі на пасяджэнні Прэзідыума Вярхоўнага Савета прыйшлі да думкі напісаць пісьмы Прэзідэнту, міністру ўнутраных спраў і старшыні КДБ. А. Лукашэнку ў гэтым пісьме прапаноўвалася сустрэцца з Прэзідыумам парламента і абмеркаваць сітуацыю, што склалася ў краіне. Як заявіў лідэр адной з фракцый М. Гіруць, дэпутаты ў гэтай размове будуць мець на руках моцны козыр: працэдура імпічменту пачалася, паколькі неабходныя подпісы дэпутатаў перададзены ў Канстытуцыйны суд. Да старшыні КДБ і міністра ўнутраных спраў Прэзідыум Вярхоўнага Савета звярнуўся з напамінам аб адказнасці за перашкоды ў дзейнасці парламента і дэпутатаў. Пасля гэтага Старшыня Вярхоўнага Савета Сямён Шарэцкі запрасіў дэпутатаў застацца начаваць у памяшканнях Вярхоўнага Савета.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

ПЕЛЕНГ-НАВІНЫ

БАРЫС ЕЛЬЦЫН І ВІКТАР ЧАРНАМЫРДЗІН АБМЕРКАВАЛІ СІТУАЦЫЮ Ў БЕЛАРУСІ

[illegible]

ТРАГЕДЫЯ Ў КАСПІЙСКУ: КОЛЬКАСЦЬ АХВЯР ПАВЯЛІЧВАЕЦЦА

[illegible]

УКРАІНЦЫ ВЯРТАЮЦЦА ДАМОЎ

[illegible] пацярпелі ў выніку пажару ў стамбульскай гасцініцы «Тасбей», выпісаны 19 лістапада ў здавальняючым стане. Целы 13 загінуўшых пры пажары ўкраінцаў могуць быць адпраўлены дамоў не раней 22 лістапада. Пажар у стамбульскай гасцініцы здарыўся ў 4 гадзіны раніцы ў ноч на нядзелю па прычыне няспраўнай электраправодкі.

РАСІЙСКУЮ КАСМІЧНУЮ СТАНЦЫЮ НАПАТКАЛА КАТАСТРОФА

Фрагменты расійскай міжпланетнай станцыі «Марс-96» зваліліся ў воды Ціхага акіяна паміж востравам Пасхі і ўзбярэжжам Чылі. Пра гэта паведаміла Аўстралійскае радыё са спасылкай на амерыканскія даныя сачэння за апаратам, які выйшаў з-пад кантролю. Пры падзенні фрагментаў станцыі ніхто не пацярпеў. Касмічны апарат быў запушчаны ў суботу вечарам, аднак з-за тэхнічных непаладак ён не выйшаў на разлічаную траекторыю.

ЕЛЬЦЫН ІДЗЕ НА ПАПРАЎКУ

Жонка прэзідэнта Расіі Наіна Ельцына заявіла, што сапраўды здзіўлена бадзёрым выглядам Барыса Ельцына ў гэты найбольш цяжкі перыяд яго жыцця. Так пачынаецца інтэрв'ю спадарыні Ельцынай, якое яна дала маскоўскаму часопісу «Итоги». Стан здароўя прэзідэнта значна паляпшаецца з кожным днём, падкрэсліла Наіна Ельцына. Па яе словах, у клініцы прэзідэнт ужо прыступіў да актыўнай дзейнасці. Нават калі Барыс Ельцын кладзецца ў ложак, ён працягвае працаваць: чытае, робіць паметкі, працуе над дакументамі.

РАССАКРЭЦІЛІ «СТАЛЬНУЮ ПТУШКУ»

Новы расійскі верталёт для начнога бою К-52, які пераўзыходзіць па сваіх характарыстыках амерыканскія машыны такога класа, будзе ўпершыню дэманстравацца сёння ў падмаскоўных Люберцах. Пра гэта паведаміла ІТАР-ТАСС са спасылкай на намесніка галоўнакамандуючага ВПС Расіі. Упершыню ў сусветнай практыцы створана машына, якая ўвабрала ў сябе лепшыя якасці самалёта-штурмавіка і верталёта агнявой падтрымкі.

Паводле паведамлення радыё «Свабода», «Голас Амерыкі», «Радыё Расія» і «Радыё-РОКС».

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

У Паўднёвай Карэі з усёй сур'ёзнасцю адносяцца да ўступных экзаменаў у вышэйшыя навучальныя ўстановы. На час тлумачэння экзаменацыйных заданняў — з 8.40 да 8.55 раніцы і з 4 да 4.20 дня былі закрыты аэрапорты. Служачым, каб пазбегнуць лішняга шуму на вуліцах, было загадана пачаць работу на гадзіну пазней.

Разам з тым былі прыняты ўсе меры перасцярогі, каб пазбегнуць «уцечкі інфармацыі» аб экзаменацыйных заданнях. 69 прафесараў сталічных каледжаў і 48 выкладчыкаў вышэйшай школы, якія былі выдзелены для прыёму экзаменаў у гэтым годзе, увезлі ў адзін з сеульскіх гатэляў і там ізалявалі да дня Х».

Асашыэйтэд Прэс — Рэйтэр.

Спецыялісты медыцынскага цэнтра Каліфарнійскага універсітэта паспяхова прааперыравалі грудную дачку знакамітага кінаакцёра Сільвестра Сталоне і яго сяброўкі Джэніфер Флавін. Дзяўчынка з'явілася на свет 27 жніўня з цяжкім прыроджаным парокам сэрца: у сардэчнай мышцы дзіцяці існавала «дзірка». Урачы змаглі «зашыць» яе, вярнуўшы дзяўчынку да жыцця. Сталоне назваў гэту аперацыю цудам.

Асашыэйтэд Прэс.

Зорка французскай эстрады Шарль Азнавур, які прыехаў з гастролямі ў Канаду, стаў нечаканай ахвярай бясконцых моўных войнаў, якія то заціхаюць, то абвастраюцца ў франкамоўнай правінцыі Квебек. Выступаючы ў Монрэалі, 73-гадовы спявак вырашыў выканаць частку свайго рэпертуару на англійскай мове. Аднак гэта выклікала негатыўную рэакцыю, а група гледачоў пачала скандзіраваць па-французску.

Рэйтэр.

Ханс-Пітэр ФУРЭР: «ХОЧАЦЦА, КАБ БЕЛАРУСЬ ХУТЧЭЙ СТАЛА ЧЛЕНАМ САВЕТА ЕЎРОПЫ»

Ханс-Пітэр Фурэр, дырэктар палітычнага дэпартамента Савета Еўропы — уплывовая фігура Сакратарыята гэтай міжнароднай арганізацыі. Ён нарадзіўся ў г. Люцэрна ў Швейцарыі, яе нямецкамоўнай частцы. Кар'еру пачаў як спецыяліст па міжнароднаму праву ў Жэневе. Ужо 30 гадоў у штаце Савета Еўропы, працаваў у яго розных структурах і падраздзяленнях. Больш за 10 гадоў узначальвае палітычны дэпартамент. Праз яго рукі «прайшлі» ўсе новыя члены СЕ з 1989 года. У Мінску пан Фурэр удзельнічаў у міжнароднай канферэнцыі «Шлях у Еўропу»: вопыт Савета Еўропы», у час якой і даў эксклюзіўнае інтэрв'ю карэспандэнту «Звязды».

— Пан Фурэр, удзел у канферэнцыі, знаходжанне ў Мінску ўзбагацілі вас новымі ведамі палітычнай сітуацыі ў Беларусі?

— Так, безумоўна. Мяне прыемна ўразіў высокі ўзровень удзельнікаў канферэнцыі, іх вялікая адкрытасць у час дыскусіі і шчырая ацэнка выступоўцамі становішча ў Беларусі. Акрамя гэтага, сустрэчы і гутаркі з высокапастаўленымі прадстаўнікамі ўрада, Адміністрацыі Прэзідэнта таксама істотна дапоўнілі маё ўяўленне аб сённяшнім жыцці вашай краіны. І такім чынам у мяне склалася агульнае ўражанне аб палітычнай сітуацыі ў Беларусі.

— Ці часта Савет Еўропы праводзіць у краінах Усходняй Еўропы падобныя канферэнцыі? Якая іх галоўная мэта: больш даведацца пра пэўную краіну ці данесці да яе грамадскасці кіруючых колаў інфармацыю аб прынцыпах дзейнасці Савета Еўропы, патрабаваннях да членства ў ім і г. д.?

— Канферэнцыі накшталт мінскай праводзім даволі часта. Што датычыць галоўнай задачы, то іх дзве: мы імкнёмся як мага шырэй і паўней інфармаваць грамадскасць, афіцыяльных асоб на самым вышэйшым узроўні аб Савеце Еўропы. З другога боку, нам вельмі важна атрымаць свежую і аб'ектыўную інфармацыю аб краіне правядзення канферэнцыі. Гэта нам патрэбна ў першую чаргу для таго, каб больш дакладна вызначыць тыя прыярытэты і накірункі, па якіх Савет Еўропы мог бы аказаць дапамогу дадзенай краіне.

Канферэнцыі адметныя яшчэ і тым, што ў іх звычайна ўдзельнічаюць і прадстаўнікі іншых краін, якія там дзеляцца сваім вопытам супрацоўніцтва з Саветам Еўропы.

— Гэта пытанне, бадай, самае галоўнае, і пажадана, каб на яго вы адказалі падрабязна. Чаму ўзнікла затрымка з прыняццем Беларусі ў Савет Еўропы? Мы ж выканалі асноўнае патрабаванне: быў выбраны дэмакратычным шляхам у ходзе ўсенароднага галасавання парламент, чым, напрыклад, не магла пахваліцца Украіна ў час яе ўступлення ў СЕ. Тады чаму нас так доўга трымаюць у прыёмнай Савета Еўропы? У нас даволі вядомыя палітыкі сцвярджаюць, што Беларусь у 1994 годзе была значна бліжэй да гэтай арганізацыі, чым цяпер.

— Па-першае, ні я, ні мае калегі па Савету Еўропы гэтага не гаварылі. А тое, што ў вас такім чынам успамінаюць 1994 год, ёсць адлюстраванне складанай палітычнай сітуацыі ў вашай дзяржаве.

Па-другое, уступленне ў Савет Еўропы звычайна з'яўляецца доўгім, няпростым і нярэдка хваравітым працэсам. Напрыклад, Расія прайшла вельмі складаны шлях, пакуль яе прынялі. І мы вельмі акуратна падыходзім да ацэнкі сітуацыі ў краінах — кандыдатах у нашу арганізацыю. Кожную з іх мы ацэньваем па дакладных і ясных крытэрыях.

Так, прыняцце Канстытуцыі і дэмакратычныя выбары парламента з'яўляюцца адной з вех на шляху ў Савет Еўропы. Мушу заўважыць, што выбары ў Беларусі прайшлі няпроста і, як я разумею, яны яшчэ не закончыліся. Акрамя таго, у Савеце Еўропы патрабуюць, каб краіна дасягнула пэўнага прагрэсу ў правядзенні заканадаўчых і адміністрацыйных рэформаў. Беларусі яшчэ трэба сёетое зрабіць у гэтым накірунку. Я маю на ўвазе тыя законапраекты, якія ўжо распрацаваны, але яшчэ не прыняты, і тыя рэформы, якія яшчэ не даведзены да канца.

Аднак мне сёння прыемна канстатаваць, што за апошнія некалькі месяцаў супрацоўніцтва Беларусі з Саветам Еўропы значна пашырылася і стала больш эфектыўным. Гэта, на мой погляд, добры сігнал на будучыню. Тым не менш, я хачу заўважыць, што цяперашняя сітуацыя з канстытуцыйнай рэформай не з'яўляецца тым элементам, які можа садзейнічаць больш хуткаму прыняццю Беларусі ў Савет Еўропы.

— Затрымка з уступленнем у СЕ па рознаму тлумачыцца ў нашай краіне. На высокім узроўні заяўляецца, што такім чынам Захад помсціць Беларусі за яе імклівае збліжэнне з Расіяй. Апазіцыя звязвае непрыняцце ў СЕ з няправільным кіраваннем краінай Прэзідэнтам Аляксандрам Лукашэнкам. Чуюцца іншыя здагадкі і версіі. Што вы думаеце на гэты конт?

— Пытанне аб прыняцці Беларусі ў Савет Еўропы не мае нічога агульнага з яе адносінамі з Расійскай Федэрацыяй.

Яшчэ раз мушу сказаць: органы Савета Еўропы пры вырашэнні пытання аб Беларусі будуць кіравацца вельмі дакладнымі крытэрыямі. І пры прыняцці будуць зыходзіць не з нейкіх крокаў, дзеянняў Адміністрацыі Прэзідэнта ці асабіста Аляксандра Лукашэнкі, а з таго, наколькі адпавядае Канстытуцыя Беларусі міжнародным дэмакратычным нормам, наколькі ў вас захоўваюцца правы чалавека і забяспечваецца вяршэнства закона.

— Як Савет Еўропы супрацоўнічае з нашай выканаўчай уладай? Яе ў нас часам жорстка крытыкуюць за няўменне прасоўваць інтарэсы Беларусі ў СЕ.

— Я не бачу ніякіх крокаў з боку вашай выканаўчай улады, якія былі б накіраваны на згортванне супрацоўніцтва з Саветам Еўропы. Найбольш эфектыўныя адносіны, я нават сказаў бы цудоўныя, склаліся з двума асноўнымі беларускімі міністрамі: замежных спраў Уладзімірам Сянько і юстыцыі Валянцінам Сукалам.

Я меў карысную сустрэчу са старшынёй Міжведамаснага савета па супрацоўніцтву з Саветам Еўропы віцэ-прэм'ерам Уладзімірам Русакевічам. Мы абмеркавалі важнае кола пытанняў і праблем.

Я задаволены плённай і працяглай гутаркай з Уралам Латыпавым, першым памочнікам Прэзідэнта Беларусі. Таксама мяне прынялі Юрый Малумаў, намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета і Аляксандр Абрамовіч, намеснік кіраўніка Адміністрацыі Прэзідэнта. У ходзе гэтых размоў галоўнымі тэмамі былі канстытуцыйная рэформа, палітычная сітуацыя, падрыхтоўка да рэферэндуму. У прыватнасці, тое, якія пытанні могуць выносіцца на рэферэндум і якім чынам можа праводзіцца сам рэферэндум.

— Я чуў, што для Беларусі Савет Еўропы разам з Еўрапейскім Саюзам распрацаваў спецыяльную праграму супрацоўніцтва. Калі можна, некалькі слоў пра яе.

— Гэтыя чуткі моцна перабольшаны. Пакуль размова ідзе толькі аб прапанове распрацаваць падобную праграму. У яе праект можна было б уключыць наступныя накірункі: дапамога Беларусі ў рэфарміраванні заканадаўства, абароны правоў чалавека, стварэнні перадумоў для пабудовы ў вашай краіне дэмакратычнага грамадства і г. д. Усё гэта разам будзе спрыяць прыняццю Беларусі ў Савет Еўропы, адкрые перад ёй новыя магчымасці ў падрыхтоўцы нацыянальных кадраў, якія і будуць адказваць за ажыццяўленне новай праграмы.

— Амаль ва ўсіх рэспубліках былога СССР і краінах былога сацыялістычнага лагера з рознай ступенню вастрыні назіраецца процістаянне выканаўчай і заканадаўчай уладаў. Не пазбегла гэтага, на жаль, і Беларусь. Як вы думаеце, прыняцце яе ў Савет Еўропы будзе садзейнічаць змякчэнню гэтых канфліктаў? І як вырашаюцца падобныя праблемы ў краінах, што сталі членамі СЕ? Чым дапамагло ім членства ў вашай арганізацыі?

— У краінах, якія нядаўна ўступілі ў Савет Еўропы, ужо ёсць поспехі ў правядзенні заканадаўчай рэформы. Іх жыхары ўсё больш усведамляюць, што яны з'яўляюцца часткай Еўропы. У іх пастунова мяняецца менталітэт. Простыя людзі разумеюць: каб дасягнуць дабрабыту, лепшай будучыні, ім неабходна самім паклапаціцца пра гэта, а не чакаць дапамогі звонку. Там назіраецца бурны рост няўрадавых арганізацый.

Я неаднойчы сустракаўся з вядомымі палітыкамі, парламентарыямі краін-навічкоў. І прыйшоў да высновы: яны ўсё часцей спрабуюць вырашаць узнікаючыя спрэчкі, супярэчнасці з палітычнымі апанентамі на аснове партнёрства, дыялогу. Там палітыкі працуюць у парламенце, урадзе, часам аказваюцца ў апазіцыі, потым зноў займаюць кіруючыя пасады, уладарныя пазіцыі. Гэты працэс вучыць іх талерантнасці, гібкасці, уменню знаходзіць кампрамісы, не ставіцца да прадстаўнікоў нашай галіны ўлады як да ворагаў. Думаю, нешта падобнае будзе развівацца і ў вашай краіне.

— Прыняцце Беларусі ў многім будзе залежаць ад пазіцыі трох так званых дакладчыкаў Савета Еўропы. Якая іх роля і функцыі ў працэсе прыняцця новых членаў?

— Ніводная дыскусія на пленарных пасяджэннях Парламенцкай асамблеі СЕ не адбываецца без папярэдняй дакладнай падрыхтоўкі. І ў залежнасці ад тэмы, пытання, гэта работа вядзецца ў адпаведных Камітэтах. Там вызначаюць аднаго са сваіх членаў, адказнага за падрыхтоўку неабходнага дакумента (даклада) па пэўнаму пытанню. Ці, інакш кажучы, — дакладчыка.

Дык вось, тры дакладчыкі СЕ будуць рыхтаваць даклад аб тым, ці адпавядае Беларусь таму, каб быць прынятай у Савет Еўропы. Яны на месцы ў вас усебакова, з супастаўленнем інфармацыі з розных крыніц, уважліва вывучаць сітуацыю на прадмет гатоўнасці ўступлення краіны ў СЕ. І калі іх меркаванне будзе станоўчым, яны дадуць адпаведную рэкамендацыю.

Але слова дакладчыкаў не апошняе. У Савеце Еўропы могуць вярнуць даклад на дапрацоўку, а саміх дакладчыкаў накіраваць яшчэ раз у краіну-кандыдат для больш глыбокага вывучэння сітуацыі. Такія выпадкі ўжо былі. Напрыклад, па Расіі рыхтаваўся дадатковы даклад. Харватыю таксама не адразу прынялі. Парламенцкая асамблея Савета Еўропы прыняла станоўчае рашэнне ў красавіку г.г., але затым летам Камітэт Міністраў сказаў «не». І прыйшлося дапрацоўваць даклад па Харватыі. Як вы бачыце, прыём у Савет Еўропы — не аўтаматычны акт, а складаны працэс.

— І тым не менш, калі Беларусь можа быць прынята ў Савет Еўропы?

— Хочацца, каб гэта здарылася як мага хутчэй.

Гутарыў Леанід ЛАХМАНЕНКА.

Новая арганізацыя: Беларуская Еўраатлантычная асацыяцыя

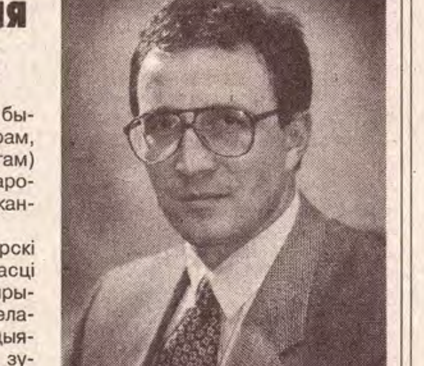
Так здарылася, што першае яе значнае мерапрыемства — «круглы стол» «Беларусь — Польшча — Украіна: рэгіянальная бяспека і агульнаеўрапейскія прыярытэты» амаль супала з гібеллю ў аўтакатастрофе яе стваральніка, таленавітага журналіста і палітолага Анатоля Майсені.

Як даследчыка міжнароднай праблематыкі ўваходжання Беларусі ў сусветную супольнасць, яго ведалі па дзейнасці Нацыянальнага цэнтра стратэгічных ініцыятыў «Усход —Захад». Менавіта на пасадзе прэзідэнта гэтай незалежнай грамадскай арганізацыі раскрыліся здольнасці Анатоля Майсені як арганізатара і аналітыка складанейшых, супярэчлівых працэсаў, у якіх апынуўся свет, у прыватнасці еўрапейскі кантынент, пасля развалу СССР і заканчэння «халоднай» вайны.

На мой погляд, Майсеня стаў першым вядомым беларускім палітолагам, які не толькі навучыўся самастойна рабіць глыбокія і дакладныя высновы, даходзіць сваім розумам да сутнасці не заўсёды адразу зразумелых палітычных падзей, але і меў мужнасць і смеласць (чаго ў сённяшняй вострай сітуацыі нестае многім нашым былым прапагандыстам і агітатарам, а цяпер, вядома, ужо палітолагам) заяўляць шчыра і ўслых са старонак газет, часопісаў, трыбун канферэнцый, сімпозіумаў і г. д.

Безумоўна, яго арганізатарскі вопыт і палітычныя здольнасці атрымалі б далейшы працяг, прынеслі карысць грамадству ў Беларускай Еўраатлантычнай асацыяцыі, прэзідэнтам якой ён быў зусім кароткі тэрмін. Яна была задумана ім як незалежная, некамерцыйная грамадская арганізацыя. Яе члены — навукоўцы, журналісты, грамадскія дзеячы, дыпламаты, ваенныя ў адстаўцы паставілі высакародныя мэты: садзейнічаць умацаванню незалежнасці і дэмакратыі ў Беларусі, яе інтэграцыі ў еўраатлантычную дэмакратычную і эканамічную прастору, удзелу нашай краіны ў стварэнні новай сістэмы еўрапейскай бяспекі. Таксама даследаваць праблемы і перспектывы супрацоўніцтва паміж Усходам і Захадам, шляхі ўсталявання пастаяннага дыялогу дзяржаў СНД і НАТО.

І вось ужо першае мерапрыемства асацыяцыі — «круглы стол» — прадэманстраваў сур'ёзныя падыходы і высокі аналітычны ўзровень абмеркавання злабадзённых міжнародных праблем яго ўдзельнікамі. Вядома, вельмі не хапала прысутнасці Анатоля Майсені, яго глыбокага даклада, трапных заўваг, нечаканых рэплік, арыгінальных высноў, гумару, што заўсёды надавала міжнародным канферэнцыям з яго ўдзелам дыскусійны характар і выніковасць.

Тым не менш, «круглы стол» атрымаўся. Сябры і паплечнікі Анатоля, асабліва Леанід Заіка, дырэктар Інстытута незалежных даследаванняў НЦСІ «Усход —Захад», зрабілі ўсё, каб стол прайшоў так, як і планаваў Анатоль Майсеня, — цікава, востра, з карысцю для будучыні Беларусі.

Леанід ЛАХМАНЕНКА.

КРАДЗЯЖОЎ ЗБРОІ З АРМІІ СТАЛА МЕНШ

Не праходзіць і тыдня, каб у друку не прамільгнула паведамленне аб чарговым злачынстве з прымяненнем агнястрэльнай зброі.

За апошнія 6 гадоў, паводле даных Беларускай ваеннай пракуратуры, на тэрыторыі рэспублікі ўчынена 17 узброеных нападаў на вартавых. І хоць у шэрагу выпадкаў злачынцы атрымалі дастойны адпор, агульны вынік несуцяшальны: украдзена 16 аўтаматаў, 8 чалавек загінулі.

На жаль, нярэдка і людзі ў пагонах станавіліся памагатымі злачынцаў. За апошнія дзесяць гадоў з баз, сховішчаў, вайсковых часцей выкрадзена 150 адзінак зброі. Дзякуючы аператыўна-вышуковай і следчай рабоце, праведзенай ва ўзаемадзеянні рознымі органамі, 76 «ствалоў» удалося знайсці. Вінаватыя ў крадзяжах аказаліся на лаве падсудных. Аднак больш за 80 «ствалоў» і па сённяшні дзень лічацца ў вышуку.

Не абышлося без «ЧП» і ў гэтым годзе. У арміі ўчынена 10 злачынстваў, звязаных з крадзяжом зброі і боепрыпасаў. І ўсё-такі гэта ў 4 разы менш, чым у «нядобрым» 1994 годзе. У наяўнасці тэндэнцыя да зніжэння гэтага віду злачыннасці ў войску. Меры, прынятыя кіраўніцтвам ваеннага ведамства сумесна з пракуратурай, МУС, КДБ, прыносяць свой плён.

Генадзь ХУДЗІНСКІ.

ПАЦЯРПЕЎ «ПІРАТЭХНІК»

«ЧП» здарылася на вуліцы вёскі Ніканавічы Быхаўскага раёна. Вучань дзесятага класа мясцовай школы вырашыў выпрабаваць выбуховы пакет уласнага вырабу. Але юны «піратэхнік», відаць, штосьці не ўлічыў, і выбуховы пакет узарваўся ў яго у руцэ.

Аператыўную медыцынскую дапамогу яму аказалі ў райбальніцы. Хлопцу вымушаны былі ампутаваць фалангі двух пальцаў левай рукі.

Гэта ўжо пятае па ліку «ЧП», якое адбылося на тэрыторыі Магілёўскай вобласці, звязанае з самаробнымі выбуховымі ўстройствамі.

Аляксандр ЕКАЦЯРЫНЧАЎ, прэс-група УУС, г. Магілёў.

Дзяржаўны камітэт Рэспублікі Беларусь па друку выказвае глыбокае спачуванне міністру сувязі і інфарматыкі Ганчарэнку Уладзіміру Іванавічу з выпадку напаткаўшага яго вялікага гора — смерці МАЦІ.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск –	7.46	16.05	8.19
Віцебск –	7.41	15.50	8.09
Магілёў –	7.35	15.55	8.20
Гомель –	7.28	15.57	8.29
Гродна –	8.02	16.20	8.18
Брэст –	7.54	16.29	8.35

МЕСЯЦ
Першая квадра 18 лістапада

ІМЯНІНЫ
Пр. Афанасія, Нікана, Фёдара, Валерыя, Лазара, Кірыла.
К. Анатоля, Фэлікса, Рафала.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы захаваецца воблачнае надвор'е, на значнай частцы тэрыторыі пройдуць дажджы. Тэмпература паветра ў Гродне — 3 —5, Брэсце — 4 —6, Мінску — 5 —7, Гомелі, Магілёве, Віцебску — 6 —8 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак часам дождж, 22-га — з мокрым снегам. Тэмпература 21-га ўначы — 2 —7, удзень — 4—9 градусаў цяпла; 22-га ўначы — мінус 2—плюс 3, удзень — 0—5 градусаў вышэй нуля.

Сядзіба

Выпуск № 339 Рубрыку вядзе Мікалай ЧАХОЎСКІ

КАЛІЙ, ЯКІ ПАВЫШАЕ ЯКАСЦЬ

На ўзбраенні кожнага дачніка знаходзяцца тры асноўныя элементы сілкавання раслін: азот, фосфар і калій. Кожны з іх выконвае дакладна вызначаныя функцыі. Азот, напрыклад, садзейнічае высокаму ўраджаю, фосфар надае раслінам моцы, паскарае выспяванне, а калій рэгулюе агульнае развіццё. Калі мала ці нават недастаткова соляў калію ў даступнай форме, то расліна адчувае сябе прыгнечанай, лісцікі і нават завязь могуць апасці долу, выспяванне зацягваецца, плады нізкай якасці. Захоўваецца такая прадукцыя, вядома ж, дрэнна. І гэта не ўсё.

Пры недахваце калію расліны развіваюцца слаба, лісце і завязі ападаюць, а калі плады і выспяваюць, то вельмі дрэнна, і захоўваюцца яны нядоўга. Як і фосфар, калій станоўча ўплывае на накапленне цукру і вітаміну С у агародніне і садавіне. Павышае ён устойлівасць раслін да грыбковых захворванняў, пры яго дастатковасці хутчэй і лепш выспявае драўніна маладых парасткаў.

Усе калійныя ўгнаенні добра раствараюцца ў вадзе. Галоўнае іх адрозненне ў тым, што адны ўтрымліваюць хлор, у другіх ён адсутнічае. У продажы з хлорутрымліваючых угнаенняў сустракаюцца хлорысты калій (утрымлівае 60 працэнтаў двухвокісу калію, ці 600 грамаў у кілаграме ўгнаенняў), калійная соль (40 працэнтаў), калімагнезія (27), калімаг (18). У двух апошніх відах угнаенняў у дзесяць—пятнаццаць разоў менш хлору, чым у іншых. Да таго ж у іх утрымліваецца 8—10 працэнтаў магнію. Да бясхлорных калійных угнаенняў адносяцца сульфат калію (48 працэнтаў двухвокісу калію) і паташ (65).

Крыніцай калію з'яўляюцца таксама складаныя (комплексныя) угнаенні: калійная салетра (46 працэнтаў двухвокісу калію), нітрафоска (12—17), агародныя сумесі (6—12).

У попеле ўтрымліваецца да 20 працэнтаў вельмі даступнага раслінам калію. Але ён вельмі «лятучы». Таму прасеяны попел лепш уносіць перад сяўбой, а не на зіму. Малавата гэтага элементу ў попеле торфу.

Дозы ўгнаенняў залежаць ад патрэбнасці культур у каліі, а таксама ад яго ўтрымання ў глебе. Па патрэбнасці ў гэтым элеменце іх умоўна падраздзяляюць на тры групы: высокая (патрабуе ўнясення 2,5—3 кілаграмаў хлорыстага калію на сотку), сярэдняя (1,5—2) і нізкая (1—1,5 кілаграма). Да першай групы адносяцца ўсе віды капусты, морква, агуркі, гарбуз, фасоля, хрэн; да другой — таматы, салата, перац, пятрушка, сельдэрэй, буракі, шпінат, цыбуля-рэпка і на пяро; да трэцяй — крэссалата, цыбуля-батун, радыска, сталовыя буракі.

Пад агуркі, таматы, моркву, дыні, фасолю лепш прымяняць бедныя хлорам і бясхлорныя калійныя ўгнаенні. Пад бульбу рэкамендуецца 2—2,5 кілаграма хлорыстага калію на сотку. Карэкціруюць названыя дозы ўгнаенняў на падставе вынікаў аналізу глебы. Калій асабліва неабходны на нізкіх тарфяніках і пойменнай глебе.

Сістэма прымянення ўгнаенняў у садах складаецца з перадпасадачнага акультурвання глебы, запраўкі пасадачных ям і штогадовага ўгнаення пасадак. Пад суцэльнае перакопванне ці пераворванне асвойваемага ўчастка ўносяць 4-5 кілаграмаў хлорыстага калію на сотку. Па меры разрастання пладовых дрэў, павелічэння плошчы прыствольных кругоў адпаведна мяняюцца дозы ўгнаенняў. Звычайна пад перакопванне глебы на кожны квадратны метр прыствольнага круга ўносяць да 30—50 грамаў хлорыстага калію, лепш у лункі, адтуліны ці з дапамогай спецыяльных бураў.

На супясчанай і тарфяной глебе разам з поўным азотна-фосфарна-калійным угнаеннем агародныя культуры і пладова-ягадныя кусты вельмі чуйныя да магнію і серы. Недахват магнію можна кампенсаваць штогадовым унясеннем калімагнезіі ці даламітавай мукі (па 2-3 кілаграмы на сотку).

ДЗЯКУЙ «ПАСЛЁНАВЫМ»!

На самым пачатку вясны наш аддзел выпусціў брашуру па вырошчванню бульбы, памідораў, перцаў і іншых культур сямейства паслёнавых. Мы працягваем атрымліваць весткі ад чытачоў з паведамленнямі аб поспехах на прысядзібных участках.

Днямі пазваніў Андрэй Говар з-пад Заслаўя. Як адзначыў сам Андрэй Гаўрылавіч, «ніколі не збіраў такіх памідораў і перцаў». Здавалася, усё рабіў, як і ў іншыя гады, а вынік аказаўся проста бліскучым: з сарака раслін зняў сорак кілаграмаў пладоў! Не ўсе былі чырвонымі. Прыкладна трэць даспела дома. Некалькі штук ляжыць і цяпер. Гаспадару цікава, колькі яны вытрымаюць.

Поспех, лічыць Андрэй Гаўрылавіч, у двух якасна новых рэчах: сваёй расадзе і абароне ад фітафторы. Раней набываў расаду на базары. Імкнуўся прыдбаць даражэйшую, але быццам бы лепшай якасці. Прыжывалася ўсё ў цяплічцы марудна — звычайна два-тры тыдні. І пасля развівалася не вельмі — парушана каранёвая сістэма.

Свая ж расада адразу пайшла ў рост, бо не мела траўмаў. Высаджваў 50-дзённую расаду (на асобных сцяблінках закладваліся бутончыкі кветак). Праз два тыдні з'явіліся першыя кветкі, праз тры было масавае цвіценне. Як адзначалася ў брашуры, гэта перыяд іншай якасці раслін — яны рыхтуюцца даць плады. Гронкі і самі расліны апрацоўваў буракасам (5 г на вядро вады, дадаваў настой попелу). Завязванне было амаль 100-працэнтным.

Яшчэ раней, калі толькі рыхтаваў расаду да высадкі ў грунт, апрацаваў расліны ручным апырсквальнікам супраць фітафторы (на літр вады браў 10 г меднага купарвасу і крышачку больш вапны). Ці бардоскую сумесь. Усяго было чатыры апрацоўкі. Калі памідоры (ніжнія гронкі) пачалі дружна наліваццa (другая палова чэрвеня), раз у дзесяць дзён падкормліваў па лісцях. Для гэтых мэтаў у вядры вады разводзіў не больш як 5 г меднага купарвасу, дзве шклянкі попелу, 10 г мачавіны, 1 г марганцоўкі. Апрацоўваў венічкам пасля «рабочага дня» — у 18.00 ці 19.00. За нейкую гадзіну лісце высыхала. Падкормкі пад корань крыху большыя — настоі каравяку (1:8) і курынага памёту (1:15). Іх рабіў раз у тры тыдні.

Пасынкі выдаляў. Першы спелы памідор зняў у ліпені. Праз два тыдні (жнівень) ужо быў гатовы кошык чырвоных і бурых пладоў! Яны вельмі хутка даспявалі ў сухой тарфакрошцы.

Адразу ж абрэзаў усе органы росту — недзе зняў і кветкі з маленькімі памідорчыкамі. Астатнія набіралі моцы ўвачавідкі. На самых «хуткіх» ставіў меткі. Аказалася, што зялёны памідор набіраў вагу ў 90—100 грамаў за тры тыдні! Па чатыры-пяць грамаў за суткі. Такога раней не было. Вядома, абавязкова знімаў кожны пабурэлы, даючы больш сілкавання астатнім.

Падвядзём рысу. Свая расада, ранняя высадка ў глебу (сярэдзіна мая), рэгулярныя падкормкі і апрацоўкі супраць хвароб, рыхленні і палівы, абавязковае прышчыпванне органаў росту ў жніўні далі адметныя вынікі. У сярэднім кожная расліна дала па кілаграму пладоў. А былі ж і слабыя. Значыць, рэзервы росту не выкарыстаны.

А як у вас ураджаі, паважаныя чытачы? Ці дапамаглі нашы «Ураджайныя градкі»? Напішыце. Указвайце свой адрас і якімі шляхамі-сцежкамі ішлі да поспеху. Большасць пісьмаў надрукуем. Не замоўчвайце недахопы — на іх так [illegible]

ПАСПЕШЛІВАСЦЬ НЕ НА КАРЫСЦЬ

«Мы закончылі ўсе работы на дачы: перакапалі, [illegible] інвентар, нарыхтавалі чаранкі для прышчэпкі...»

З пісьма ў рэдакцыю.

Вядома, кожнаму дачніку хочацца як найхутчэй закончыць работы, скажам так, «у полі». [illegible]

[illegible] ты. Цёплая і [illegible] восень садзейнічае развіццю пупышак. Яны прагна набіраюць розныя элементы сілкавання, развіваюцца (!), набываюць неабходную кандыцыю.

Зрэзаць цяпер парастак — быццам заўчасна выклікаць роды. Якая ад гэтага карысць? Адны клопаты. Вось пасля двух-трох тыдняў устойлівай зімы (стаяць маразы днём і ўначы, глеба прамерзла на глыбіню да 5—20 сантыметраў) самы час браць у рукі сякатар. А час «міжсезоння» выкарыстаць для падрыхтоўкі работы: прамыць і прагрэць стужкі, якімі будзем звязваць венічкі чаранкоў, зрабіць біркі з назвамі сартоў, падрыхтаваць месца для схованак.

Біркі з надпісамі рабіць толькі простым алоўкам. Наразаюцца палоскі (6х10 см) найбольш шчыльнай плёнкі. На белай паперы пішацца гатунак, дата і кладзецца паміж палоскамі плёнкі. Застаецца гэту бірку змясціць пад гарачы [illegible] нак даўжынёю 25—45 сантыметраў. Так званыя «ваўчкі» не чапаць. Яны прыжываюцца не дужа добра.

Кожны чаранок перад тым як звязаць у агульны «венічак», агледзець з усіх бакоў. Звяртаць увагу на кладкі шкоднікаў, грыбковыя хваробы, высяванне пупышак. Ні ў якім разе не браць чаранкі з дрэў, якія хварэюць на рак! Толькі на здаровыя асобіны мацаваць нашу бірку і перавязваць дроцікам ці стужкай «сваёй» расфарбоўкі (белай, чырвонай, чорнай і г. д.). Запісваць у сшытак і змяшчаць у рачны пясок ці снег.

Аналагічна абыходзімся з наступным сортам. Двайная абарона (біркі і стужкі розных колераў) засцеражэ вас ад нечаканасцей.

Вядома, можна нарыхтоўваць чаранкі і непасрэдна перад прышчэпкай (сакавік ці красавік). Але ў той час трэба звяртаць увагу і на магчымае падмярзанне пупышак і драўніны.

ПА ВАШАЙ ПРОСЬБЕ

ПРАВІЛЫ ДАРОЖНАГА РУХУ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ. АСНОЎНЫЯ ЗМЯНЕННІ І ДАПАЎНЕННІ

(Пачатак у №№ 266, 270)

«ПАСАЖЫР» (уведзены) — асоба, якая карыстаецца транспартным сродкам і знаходзіцца ў ім, але не мае дачынення да кіравання ім.

«ПАЛАСА РУХУ» — (без змяненняў).

«ПЕРАВАГА (прыярытэт)» — (далей без змяненняў).

«ПЕРАШКОДА ДЛЯ РУХУ» (уведзены) — аб'ект, які знаходзіцца на шляху ўдзельніка дарожнага руху і вымушае змяніць скорасць ці манеўраваць.

«ПРЫЛЕГЛАЯ ТЭРЫТОРЫЯ» (уведзены) — тэрыторыя, якая непасрэдна прылягае да дарогі (двары, жылыя масівы, аўтазаправачныя станцыі, прадпрыемствы, будаўнічыя пляцоўкі, аўтастаянкі і да т. п.).

«ПРЫЧЭП» — (без змяненняў).

«ПРАЕЗНАЯ ЧАСТКА» — частка дарогі, прызначаная для руху безрэйкавых транспартных сродкаў. [illegible] руху [illegible] сродкаў **(выключана «Дарога можа мець некалькі праезных частак, граніцамі якіх з'яўляюцца раздзяляльныя палосы»).**

«РАЗДЗЯЛЯЛЬНАЯ ПАЛАСА» — КАНСТРУКТЫЎНА ВЫДЗЕЛЕНЫ элемент дарогі, які раздзяляе суседнія праезныя часткі і не прызначаны для руху і прыпынку безрэйкавых транспартных сродкаў і **ПЕШАХОДАЎ.**

«ДАЗВОЛЕНАЯ МАКСІМАЛЬНАЯ МАСА» — (замест «Поўная маса», без змяненняў).

«РЭГУЛІРОЎШЧЫК» (уведзены) — супрацоўнік міліцыі, ваенпай аўтаінспекцыі, работнік дарожна-эксплуатацыйнай службы, дзяжурны на чыгуначным пераездзе ці паромнай пераправе, дружыннік, якія маюць адпаведнае пасведчанне і экіпіроўку (форменнае адзенне ці адметны знак — нарукаўную павязку, жазло, дыск з чырвоным сігналам альбо святловярчальнік, чырвоны ліхтар ці флажок) і ажыццяўляе рэгуляванне руху.

«СТАЯНКА» — НАЎМЫСНАЕ спыненне руху **(далей без змяненняў).**

«ЦЁМНЫ ЧАС СУТАК» — прамежак часу, **ЯКІ ПАЧЫНАЕЦЦА ПРАЗ 30 ХВІЛІН ПАСЛЯ ЗАХОДУ І ЗАКАНЧВАЕЦЦА ЗА 30 ХВІЛІН ДА ЎСХОДУ СОНЦА.**

«ТРАНСПАРТНЫ СРОДАК» — прыстасаванне, прызначанае для перавозкі **ПА ДАРОЗЕ** людзей, грузаў **ЦІ АБСТАЛЯВАННЯ, УСТАНОЎЛЕНАГА НА ІМ.**

«ТРАТУАР» — (без змяненняў).

«УСТУПІЦЬ ДАРОГУ» (не ствараць перашкод) — патрабаванне, якое азначае, што ўдзельнік дарожнага руху не павінен пачынаць, аднаўляць ці працягваць рух, ажыццяўляць які-небудзь манеўр, калі гэта можа прымусіць іншых удзельнікаў дарожнага руху, **ЯКІЯ МАЮЦЬ У АДНОСІНАХ ДА ЯГО ПЕРАВАГУ**, змяніць напрамак руху ці скорасць.

«УДЗЕЛЬНІК ДАРОЖНАГА РУХУ» — асоба, **ЯКАЯ ЗНАХОДЗІЦЦА Ў МЕЖАХ ДАРОГІ НЕПАСРЭДНА ЦІ НА ВЫКАРЫСТОЎВАЕМЫМ ТРАНСПАРТНЫМ СРОДКУ.**

3. АГУЛЬНЫЯ АБАВЯЗКІ ВАДЗІЦЕЛЯ

3.1. Вадзіцель механічнага транспартнага сродку абавязаны мець пры сабе:

дапоўнена:

ліцэнзію — для транспартных сродкаў прадпрыемстваў, арганізацый і прадпрымальнікаў, перавозная дзейнасць якіх падлягае ліцэнзаванню;

дазвол органа сувязі на карыстанне сродкамі радыё- і тэлефоннай сувязі пры іх наяўнасці на транспартным сродку (акрамя спецыяльных);

З пункта 3.2 Правілаў 1996 года, які рэгламентуе правілы выкарыстання рамянёў бяспекі, выключаны дазвол не прышпільваць рамяні вадзіцелям да 12 гадоў, а таксама вадзіцелям-інвалідам.

3.3.3. **(уведзены)** Па патрабаванню работнікаў міліцыі спыніцца і перадаваць ім, а таксама дружыннікам і пазаштатным супрацоўнікам міліцыі для праверкі дакументы, указаныя ў пунктах 3.1 і 3.2 Правілаў, а работнікам кантрольна-рэвізійнай службы — дарожны ліст, ліцэнзію і дакументы на перавозімы груз;

3.3.4. **(уведзены)** Па патрабаванню работніка міліцыі прайсці ва ўстаноўленым парадку агляд на прадмет устанаўлення, ці знаходзіцца вадзіцель у стане ап'янення, уздзеяння наркатычных сродкаў і псіхатропных або таксічных рэчываў;

3.3.5. Прадастаўляць транспартны сродак:

работнікам міліцыі **(выключана «дружыннікам і пазаштатным супрацоўнікам міліцыі)** і **аховы здароўя** для адпраўкі ў бліжэйшую лячэбную ўстанову асоб, якія маюць патрэбу ў **(выключана «неадкладнай»)** медыцынскай дапамозе;

3.4. ВАДЗІЦЕЛЮ ЗАБАРАНЯЕЦЦА:

3.4.1. Кіраваць транспартным сродкам у выпадку знаходжання ў стане алкагольнага ап'янення ці пад уздзеяннем наркатычных сродкаў **І ПСІХАТРОПНЫХ ЦІ ТАКСІЧНЫХ РЭЧЫВАЎ, А ТАКСАМА ЎЖЫВАЦЬ ІХ ПАСЛЯ ДАРОЖНА-ТРАНСПАРТНАГА ЗДАРЭННЯ ДА ПРАВЕРКІ ВА ЎСТАНОЎЛЕНЫМ ПАРАДКУ;**

3.4.5. **(уведзены)** Карыстацца сродкамі радыё- і тэлефоннай сувязі ў час руху транспартнага сродку (за выключэннем вадзіцеляў спецыяльных аўтамабіляў);

3.4.6. **(уведзены)** Ажыццяўляць рух на транспартным сродку пры няспраўнай рабочай тармазной сістэме, рулявым кіраванні, счапным устройстве (у саставе аўтапоезда), не ўключаных (адсутных) фарах, стоп-сігналах і задніх габарытных агнях на дарогах без штучнага асвятлення ў цёмны час сутак ці ва ўмовах недастатковай бачнасці, пры непрацуючых з боку вадзіцеля шклоачышчальніках у час дажджу ці снегападу.

Пералік неспраўнасцей і ўмоў, пры якіх забараняецца эксплуатацыя транспартных сродкаў, і метады праверкі рэгламентаваны ДАСТ 25478-91 «Аўтатранспартныя сродкі. Патрабаванні да тэхнічнага стану па ўмовах бяспекі руху. Метады праверкі» і прыведзены ў Дадатку 1 да Правілаў;

3.4.7. **(уведзены)** Рухацца на машыне з гусенічным ходам ці з металічнымі шыпамі на аўтамабільных дарогах агульнага карыстання з удасканаленым пакрыццём;

3.4.8. **(уведзены)** Выязджаць на дарогу і з'язджаць з яе, перасякаючы раздзяляльную паласу ў неўстаноўленых месцах, не абазначаных дарожнай разметкай ці знакамі, разметкай, загараджальнымі ці накіроўваючымі ўстройствамі.

4. АБАВЯЗКІ ВАДЗІЦЕЛЯЎ У АСАБЛІВЫХ ВЫПАДКАХ.

4.1.1. Вадзіцелі транспартных сродкаў аператыўных службаў, якія выконваюць неадкладнае службовае заданне, могуць адступаць ад патрабаванняў раздзелаў [illegible] (акрамя сігналаў рэгулёўшчыка), 9—19 Правілаў, а таксама Дадаткаў 2 і 3 да Правілаў пры ўмове забеспячэння бяспекі дарожнага руху.

Гэтым жа правам карыстаюцца вадзіцелі транспартных сродкаў, якія суправаджаюцца транспартнымі сродкамі з уключаным праблісквым маячком сіняга колеру і (выключана «ці») спецыяльным гукавым сігналам.

4.1.4. **(уведзены)** Забараняецца выконваць абгон і апярэджванне транспартных сродкаў з уключанымі праблісквымі маячкамі сіняга, чырвонага ці зялёнага колераў і ўключанымі спецыяльнымі гукавымі сігналамі і суправаджаемых імі транспартных сродкаў (калон), а таксама рухацца па суседніх палосах са скорасцю калоны ці займаць месца ў калоне.

4.1.5. **(уведзены)** Набліжаючыся да нерухомага транспартнага сродку з уключанымі праблісквым маячком сіняга ці чырвонага колеру, вадзіцель павінен спыніцца. Працягваць рух можна пасля дазволу рэгулёўшчыка.

4.2. Дзеянні вадзіцеляў і іншых удзельнікаў дарожнага руху пры дарожна-транспартных здарэннях.

4.2.3. **(уведзены)** Іншыя ўдзельнікі дарожнага руху, якія сталі відавочцамі ці сведкамі дарожна-транспартнага здарэння, абавязаны аказаць магчымую дапамогу пацярпеўшым, запісаць прозвішчы і адрасы відавочцаў, паведаміць у міліцыю аб здарэнні, неабходныя даныя аб сабе і па магчымасці знаходзіцца на месцы да прыбыцця работнікаў міліцыі.

(Працяг будзе)

ТЭЛЕБАЧАННЕ, 20 лістапада

Беларускае тэлебачанне

8.00 Навіны. **8.15** «Тэма для аргана». Дак. фільм. **8.25** «Палессе мілае дзіця». Тэленарыс. **9.00** Тэлебачанне — школе. Геаграфія Беларусі. 9-ы клас. Насельніцтва Беларусі. **9.30** «Наваселле ў браткі Труса». Мультфільм. **9.50** «Па сакрэту ўсяму свету». Тэл. маст. фільм («Беларусьфільм»). 1-я і 2-я серыі. **11.50** Камп'ютэрны палігон. **12.15** Тэлевізійны Дом кіно. Навіны беларускага кінематографа. **12.45** Відзьма-нявідзьма. **13.45** «Батальёны просяць агню». 3-я серыя. **15.00** Навіны. **15.10** «Маленькія цуды», «Пад адным дахам». Мультфільмы. **15.35** «Выгнаннік». Кароткаметражны маст. фільм. **16.15** Сядзіба. Праграма для дачнікаў. **16.35** Крэда. Разлік дзяржавы з будаўнічымі арганізацыямі. **16.55** Госці ў хату. Падарожжа па краінах Балтыі. **17.25** Міжнародны тэатральны фестываль «Белая вежа». **18.25** Музычны антракт. **18.35** Эканамікст. **18.50** Навіны (з сурдаперакладам). **19.00** Рэферэндум: шчырая размова. Прэс-канферэнцыя ўрада Рэспублікі Беларусь. **20.30** «Хто гэта?» Тэлегульня. **20.40** Калыханка. **21.00** Панарама. **21.55** Аўта-парк. **22.15** Я. Еўсцігнееў і Т. Сёміна ў маст. фільме «Яшчэ кахаю, яшчэ спадзяюся...» **23.40** Каралеўскае паляванне. **0.20** Навіны.

ГРТ

8.00 Навіны. **8.15** «Новая ахвяра». **9.05** Тэма. **9.45** У свеце жывёлін. **10.30** «Адгадай мелодыю». **11.00** Навіны. **11.10** У эфіры тэлерадыёкампанія «Мір». «Кантакт — дзелавое супрацоўніцтва краін Садружнасці». **11.55** «Народжаная рэвалюцыяй». 8-я серыя. **13.30** Брэйн-рынг. **14.00** Навіны. **14.20** «Касмічныя выратавальнікі лейтэнанта Марша». **14.45** Кактус і К. **14.55** До-мі-соль. **15.10** Покліч джунгляў. **15.40** «Карын і яе сабака». **16.05** Тэт-а-тэт. **16.30** «Вакол свету». Па старонках перадачы «Клуб падарожнікаў». **17.00** Навіны. **17.20** «Новая ахвяра». **18.10** Гадзіна пік. **18.35** «Адгадай мелодыю». **19.00** «Парыжскія тайны Эльдара Разанава». Марына Уладзі. **19.45** «Спакойнай ночы, малышы!» **20.00** Час. **20.35** Праграма перадач. **20.40** КВЗ-асарці. **21.15** Футбол. Ліга чэмпіёнаў. «Манчэстэр Юнайтэд» (Англія) — «Ювентус» (Італія). Трансляцыя з Англіі. **23.20** Навіны. **23.30** Футбол. Ліга чэмпіёнаў. Агляд 7 матчаў. **0.50** Прэс-экспрэс.

Расія

7.00, 10.00, 16.00, 19.00, 23.00 Весткі. **7.20** Экспавеснік. Чэхія. **7.30** Ранішні экспрэс-2. **8.00** Рэтра-шлягер. **8.25** Дарагая рэдакцыя... **8.55, 10.20—11.15** «Санта-Барбара». **9.50, 23.25** Тавары — поштай. **16.20** Блак-нот. **16.35** «Чэленджэрс». Серыял для падлеткаў (Францыя). **17.00** Тэлечасопіс «Здароўе». **17.20** Астралогія кахання. Святлана Кручкова. **17.45** Наша права. **18.10** Клуб губернатараў. **18.40** Асабліва важныя персоны. **19.30** «Санта-Барбара». **20.30** Спартак Мішулін у праграме «Аншлаг». **21.00** Надвор'е на заўтра. **21.10** Маст. фільм «Імклівая і сексуальная». **23.35** Музыка ўсіх пакаленняў. **23.50** Хто на што здатны. **0.05—0.31** Не спі і глядзі. «Другое дыханне». Санкт-Пецярбург. **12.55, 13.55, 15.55, 18.55, 21.55** Інфарм ТБ. **12.10** «Гісторыя кахання». Серыял. **12.55** «Танюша, Цяпка, Топ і Нюша». Мультфільм. **13.10** Тэрмін адказу — сёння. **13.40** Парады садаводам. **14.10** «Забойны аддзел». Серыял. **15.00** «Цікаўнае сланяня». Мультфільм (Венгрыя). **15.10, 20.45** Тэлеслужба бяспекі. **15.25** «Асабістая справа». М. Сафронаў. **16.10** «Старое танга». А. Галеркін і Б. Вяткін. **16.35** «Тэатральная правінцыя?» Арлоўскі фестываль «Руская класіка. Леанід Андрэеў». Перадача 2-я. **17.00** «Іржавыя правады». Музычны дадатак да «Зебры». **17.35** Паказвае Ленінградская абласная тэлекампанія. **18.40** Вялікі фестываль. **19.15** Спорт. **19.25** «Гісторыя кахання». Серыял. **20.15** Спявае Ірына Багачова. **21.00** «Забойны аддзел». **22.05** Спартыўны агляд. **22.15** Падзея. **22.30** «Дварцовыя тайны». Прэм'ера дак. міні-серыяла. 4-я серыя. **22.55—23.37** Хакей. Чэмпіянат Расіі. СКА — «Крышталь» (Электрасталь).

НТБ

11.00 Сёння ў поўдзень. **12.00** Расійскія універсітэты. **13.00, 15.00** Сёння ўдзень. **13.15** Вялікая часінка. **15.30** Дыстанцыя 60. **16.30** «Блакітнае дрэва». Маст. фільм (Італія—Аргенціна). 8-я серыя. **17.30** Праграма для дзяцей. «Вуліца Сезам». **18.00, 21.00** Сёння ўвечары. **18.35** Герой дня. **19.00** Свет кіно. Маст. фільм «Май забіты» (ЗША). **21.35** «За мяжой магчымага» (ЗША). 8-я серыя. **22.30** Часінка. **23.00** Сёння ў поўнач. **23.20** Кафэ «Абломаў».

8 канал

18.00 У. Дысней. «Пінокія». **18.30** Маст. фільм «Апладысменты... Апладысменты...» **20.00** Свет меркаванняў ці меркаванне пра свет. **20.15** «Слізготныя». **21.45** Паліскоп. **22.00** Маст. фільм «Поле яго мары». **23.55** Без каментарыя.

Згубленае пасведчанне інваліда II групы № 024298, выдадзенае на імя РЫБАКОВАЙ Валянціны Філатаўны, лічыць несапраўдным.

ВІНШАВАННІ

Віншую з 40-гадовым юбілеем брата Леаніда Вікенцьевіча ДУДЗІЧА.

Здароўя, удачы ў жыцці, дабрабыту і сямейнага шчасця.

Вікенцій, г. п. Воранава.

Сардэчна віншуем з 65-годдзем любую бабулю і матулю Лідзію Фёдараўну БІЛЬДЗЯ.

Жыві на свеце многа год
Не ведаючы гора і турбот.
Цалуем ласкавыя, добрыя рукі

З любоўю к табе — муж, дзеці і ўнукі. г. Гродна.

Сардэчна віншуем любую жонку і матулю з днём нараджэння. Жадаем моцнага здароўя, шчасця, радасці, даўгалецця.

Муж Уладзімір, дочкі Наталля і Лена Раманьковы, г. Мінск.

Сардэчна віншуем Дзмітрыя Сяргеевіча ВІСКУНА з 55-годдзем. Жадаем здароўя, шчасця, поспехаў.

Сем'і Пекараў, Бельскіх.

Віншую Тамару Рыгораўну БЕЛЯЗЯК з Беразіно з 55-годдзем. Здароўя, шчасця, творчых поспехаў на ніве нацыянальнай культуры.

Генадзь Яфрэмаў, г. Мінск.

СУБ'ЕКТЫЎ

НЕТЫПОВАЯ СПРАВА

Днямі ў Маскоўскім райсудзе горада Мінска скончыўся судовы працэс, які для гэтага суда стаў нетыповым. Прынамсі, у адказ на маё пытанне старшыня судовай калегіі Тамара Высоцкая паведаміла: судзяць міліцыю тут упершыню. Два супрацоўнікі аддзела крымінальнага вышуку абвінавачваліся ў перавышэнні службовых паўнамоцтваў, за што, згодна з часткай 2 артыкула 167 Крымінальнага кодэкса РБ пакаранне вагалася паміж трыма і васьмю гадамі зняволення. У выпадку даказанасці віны.

Справа была нежартоўная. У першы ж дзень у падсудных і тых, хто ім спачуваў (альбо абараняў), выклікала насцярожанасць з'яўленне журналістаў. «Як пасадзіць «мента», дык вас адразу дваццаць пяць чалавек. Дзе вы былі, калі мы раскрывалі злачынствы?» Некаторыя супрацоўнікі міліцыі падзяліліся са мной думкай, што супраць іх распачалася ледзь не вайна, за якой у розных выпадках стаяць або крымінальны свет, або тыя праваахоўныя структуры, з якімі міліцыя канкурыруе па рабоце.

Не бяруся адназначна ацэньваць, наколькі абгрунтаваныя такія здагадкі і чым яны выкліканы. Не збіраюся пляскаць у ладкі з нагоды таго, што некага прычакалі краты. І перш чым даць чытачу магчымасць меркаваць, што, як і чаму, хачу, скажам так, «здацца». З аўтабіяграфіі: не была, не ўчыняла, не прыцягвалася. Ні ў «органах», ні ў крымінальных структурах не маю ні сяброў, ні ворагаў. З міліцыяй, праўда, неаднойчы сутыкалася, але толькі па службовых абавязках. Пры гэтым інцыдэнтаў не было. У сэнсе: асабіста мяне пакуль што ніхто не біў дубінкай і гэтак далей.

Як бачым, на ўсе спробы кінуць у мой агарод камень падазрэння ў прадузятасці маю алібі і прэзумпцыю незаагажаванасці.

Вось і «рассакрэцілася». Але гаворка адно пра мяне, а я, прабачце, зусім не ізаляваная ад грамадства. А людзі, сярод якіх жыву, ад слова «міліцыя» далёка не заўсёды прыходзяць у захапленне альбо набываюць адчуванне спакою...

КРАДЗЕЖ З НАСТУПСТВАМІ

Як можна было даведацца з матэрыялаў папярэдняга следства, перадгісторыяй стала здарэнне ў кватэры жыхаркі сталіцы Алы К. 11 кастрычніка мінулага года нехта выкраў адтуль відэамагнітафон, відэакасеты, грошы, упрыгажэнні. Сума ўрону склала каля 13 мільёнаў рублёў.

Былога мужа Алы Міхаіла К. запрасілі ў Кастрычніцкі райаддзел на прадмет высвятлення дачынення да злачынства. У выніку чаго той быў пасаджаны ў пакой для затрыманых, збіты і зняважаны. Завёўшы рукі за спіну, Міхаілу К. надзелі наручнікі, білі тварам аб падлогу, надзявалі процівагаз, выклікаючы прыступы ўдушша шляхам перакрыцця доступу паветра. Рукі і ногі звязвалі за спінай разам (так званая поза «ластаўка») і падвешвалі на металічным ломе паміж сталамі. Следства прыйшло таксама да высновы, што К. правёў у райаддзеле каля 6 гадзін і быў выпушчаны ў 12 ночы. На месцы здарэння знойдзены процівагаз з рэшткамі сліны, лом і вяроўка ў крыві. Экспертыза, куды звярнуўся пацярпеўшы, дала заключэнне: лёгкія цялесныя пашкоджанні.

ПАДСУДНЫЯ

Мікалай Палубінскі і Сяргей Панамарэнка. 28 і 29 гадоў. Абодва працавалі ў «органах» з канца 80-х. Першы ў вышуку на момант інцыдэнту быў 2 месяцы, другі — тры гады. (Тое, што ён сярод калег лічыўся вопытным аператыўнікам, наводзіць на пытанні: недахват сталых кадраў? Асаблівыя здольнасці?) Вінаватымі сябе на судзе не прызналі. Мікалай часам чырванеў. Сяргей указваў на факты і дэталі, што, на яго думку, былі хібамі следства.

Са слоў падсудных падзеі разгортваліся наступным чынам. Напярэдадні 30 кастрычніка мінулага года да Палубінскага, які расследаваў крадзеж рэчаў з кватэры Алы К., падышоў начальнік аддзела Дзёмкін і паведаміў аператыўныя звесткі: крадзеж цалкам мог быць учынены Міхаілам К. Палубінскаму было растлумачана: у кватэры ёсць адбіткі пальцаў К., той любіць выпіць, а нядаўна прайграўся ў карты. Вось і вынес рэчы тайком ад жонкі, каб аддаць тры ці пяць мільёнаў доўгу.

З тэлефоннай размовы з абкрадзенай Алай К. Палубінскі даведваецца, што Міхаіл жыве ў бацькоў. Дома яго, пазваніўшы, не застае. Просіць перадаць, каб назаўтра а дзесятай гадзіне прыйшоў да яго ў кабінет. (Назаўтра, як вынікае са слоў міліцыянера, ён працаваў у гэтым кабінеце першы дзень).

К. назаўтра ранкам не з'яўляецца, але прыходзіць пасля абеду «ў нецвярозым стане». На судзе, праўда, высвятляецца, што ніякай экспертызы на прадмет алкагольнага ап'янення не праводзілася. Але К., як гаворыць Мікалай, пачынае ў зняважлівай форме выказваць недавер маладому супрацоўніку. Нават абзывае салагам і гаворыць, што прасядзеў у турме больш часу, чым Палубінскі тут працуе.

— Ён сказаў: «Садзіце, куды хочаце. Ёсць людзі, якія разбяруцца». Я не казаў яму, што дакладна ён учыніў крадзеж. Але ён даваць тлумачэнні адмовіўся, — сцвярджаў Мікалай. Паводле яго слоў, ведаючы, што суразмоўца быў некалі асуджаны за забойства, і бачачы яго ўзбуджаны стан, ён не хацеў знаходзіцца з ім сам-насам у кабінеце. Таму і пайшлі ў кабінет да Панамарэнкі, які займаўся там сваімі справамі. (Дарэчы, другі падсудны, каб праясніць гэтую сітуацыю, ўзгадаў, як у адным з райаддзелаў падследны ўдарыў аператыўніка графінам па галаве і выскачыў праз акно.) Як адзначалі Панамарэнка, а таксама грамадскі абаронца, выкладчык Акадэміі МУС Уладзімір Мароз, у Міхаіла К., зыходзячы з яго біяграфіі, меліся падставы для жадання адпомсціць «ментам», пра што ён нібыта і казаў у Кастрычніцкім РАУС. І ў нейкі момант размовы К. пачаў буяніць і раскідваць мэблю ў кабінеце. Перакуліў тумбачку і вазон, выбег на лесвіцу. На шум і крыкі прыбеглі іншыя работнікі РАУС. К. упаў і разбіў брыво, спрабаваў уцячы, і давялося трымаць яго ўтраіх. Па словах Панамарэнкі, стараліся абыходзіцца карэктна, нягледзячы на супраціўленне. Панамарэнка, прымяніўшы «прыём утрымання», кідком праз бядро ўлажыў К. на падлогу. Надзелі наручнікі, у якіх ён прабыў хвілін сорак». Паколькі працягваў нагамі раскідваць сталы, ногі звязалі прынесенай Панамарэнкам вяроўкай. (У некаторых супрацоўнікаў няма наручнікаў, замест іх вяроўкі, растлумачыў Сяргей на судзе.) Але К., як казалі абвінавачваемыя, цёрся ранай на ілбе аб падлогу. «Каб не нанёс сабе пашкоджанняў больш і каб у рану не трапіла інфекцыя, мы падлажылі пад яго твар процівагаз. Яго знайшлі ў шафе. Чый, дакладна не ведалі...

Хлопцы працягвалі адхіляць абвінавачанні, ствараючы сабе імідж клапатлівых і чуйных ахвяр паклёпу. Хацелі выклікаць К. «хуткую дапамогу», але ён адмовіўся. Пратакола аб затрыманні (Міхаіл нейкі час правёў у «дзяжурцы») не склалі. Але затрыманы сам прасіў яго не складаць, і яму пайшлі насустрач.

— Ніхто яго на ломе не падвешваў. Ніякіх шэсць гадзін ён не вісеў. Ніхто нікому рукі цыгарэтамі не прыпальваў. Адпусцілі не ў 24 гадзіны, а ў 18, калі працверазіўся. Сведкі ёсць: кожныя 20 хвілін у кабінет заходзілі людзі...

З матэрыялаў следства: «Палубінскі неаднаразова заходзіў у дзяжурную часць з пытаннем, ці не збіраецца К. прызнацца ва ўчыненні крадзяжу... Прыблізна ў 22—23 гадзіны Панамарэнка зайшоў да Палубінскага і сказаў, што будзе магнітафон і жонка К. напіша распіску, што прэтэнзій не мае». Ад гэтых паказанняў, дадзеных падчас следства, падсудныя адмовіліся.

ПАЦЯРПЕЎШЫ

Міхаіл К. быў у добрых адносінах з былой жонкай. Меў ключ ад кватэры і часам заходзіў. Ён расказаў, што 1 лістапада мінулага года ў Кастрычніцкім РАУС яму прапанавалі прызнацца ў тым, чаго ён не ўчыняў. Але ён чамусьці знаходзіўся ў вышуку.

— Пасля «дзяжуркі» мяне прывялі ў кабінет, які пасля быў зачынены на ключ. Загадалі класціся на падлогу. Я сказаў: што, маўляў, самі ўжо не кладзяце, не можаце? Паклалі, надзелі наручнікі. Потым завялі зноў у падвал: «Пасядзі, няхай народ разыдзецца».

Далей было тое, што ў матэрыялах следства названа «ўнутрыкамернай распрацоўкай». (Калі памыляюся, няхай мяне паправяць людзі больш дасведчаныя.) К. свае адносіны да крадзяжу адмаўляў. Па яго словах, білі яго не вельмі каб шмат (у заключэнні суда будзе сказана: не менш як пяць удараў замест устаноўленых следствам пятнаццаці). Дзяжурны міліцыянер Мілеўскі прынёс з падвала лом. Колькі вісеў, К. дакладна сказаць не мог. Рукі з гадзіннікам былі за спінай. Некалькі разоў траціў прытомнасць. Яго адлівалі вадой. Вісеў тварам уніз.

Брыво разбілі, б'ючы галавой аб падлогу. Удары наносілі абодва, у меншай ступені Мілеўскі. Процівагаз быў не пад галавой, а на галаве...

К. прыгадаў, што людзі ў кабінет сапраўды заходзілі. Гэта былі, наколькі ён памятае, работнікі міліцыі. Увойдуць і выйдуць. Бо гэта, відаць, у парадку рэчаў.

Калі адпусцілі, глянуў на гадзіннік. Было дванаццаць. Дамоў дабіраўся дзве гадзіны (з вуліцы Фабрыцыуса ў раён вакзала). Увайшоўшы да жонкі, упаў. Наступны дзень праляжаў у ложку. Экспертыза была праведзена 3 лістапада, калі крыху ачуняў.

Ад таго, што аказваў супраціўленне ў райаддзеле, К. не адмаўляўся: «Па-мойму, на маім месцы супраціўляўся б любы нармальны чалавек». Як высветлілася, пасля інцыдэнту да К. прыходзіў іншы малады следчы, і па справе аб крадзяжы К. стаў ужо праходзіць як сведка. Затое пасля падачы заявы ў Кастрычніцкую раённую пракуратуру адносіны з міліцыяй абвастрыліся. У выніку 18 снежня 1995 г. К. зноў апынуўся ў вышуку: на яго была выстаўлена следчым па справе аб крадзяжы адпаведная картка. У той жа самы дзень у міліцыі быў складзены рапарт, у якім гаварылася: грамадзянін К. затрыманы з патронам ад аўтамата Калашнікава ў кішэні.

— Гэты патрон мне падкінулі, — гаворыць Міхаіл. — Сказалі, што такога выпадку доўга чакалі. У другі раз могуць знайсці ў мяне ў кішэні гранату...

Міхаілу К. намякалі: бываюць выпадкі, калі людзі ў мірны час прападаюць без звестак. Ён быў вымушаны хавацца. Дома на працягу года, што ішло следства ў пракуратуры, час ад часу чуліся званкі... На судзе К. назваў гэта «сапраўдным тэрорам», у выніку якога ён не мог нават бачыцца са сваім сынам.

Расследаванне крадзяжу з кватэры яго былой жонкі ўжо было забыта. На судзе ніхто так і не змог успомніць, дзе знаходзяцца матэрыялы гэтага расследавання на сённяшні дзень.

СВЕДКІ. ЗАКОННЫЯ І... «НЕПАЖАДАНЫЯ»?

У якасці сведак былі прыцягнуты сваякі пацярпеўшага, супрацоўнікі Кастрычніцкага РАУС і два чалавекі, што прысутнічалі ў міліцыі ў дзень інцыдэнту з К. Аднаго з апошніх пацярпеўшы не ўспомніў. Гэта быў дырэктар прыватнай фірмы, які ніяк не мог здаць сваю кватэру на сігналізацыю. Другі сведка — таксама жыхар Кастрычніцкага раёна сталіцы, раней судзімы. У судзімага раней спыталі: што бывае, калі такі, як ён, паскандаліць у міліцыі? «Бяруць дубінку і б'юць па рэбрах», — адказаў той.

Грамадскі абаронца Мароз звярнуў маю ўвагу на тое, што, пацярпеўшаму веры больш, чым юрыдычна падкаваным работнікам міліцыі. Што, на яго думку, несправядліва. Несправядлівым палічыў Уладзімір Уладзіміравіч і прысутнасць на працэсе прадстаўнікоў прэсы. Наколькі я ведаю, зачыненымі для СМІ суды з'яўляюцца ў двух выпадках: калі разглядаецца справа, што датычыцца асабістай жыццёвай сферы (напрыклад, аб згвалтаванні) ці закранае дзяржаўную тайну. Аддаючы належнае жаданню абараніць не толькі сваіх былых вучняў, але і гонар мундзіра афіцэра МУС увогуле, усё ж хочацца спытаць: выходзіць, калі законы парушае той, хто павінен бараніць нас ад іх парушэнняў, — гэта дзяржаўная тайна?

ЗЛАЧЫНСТВА І ПАКАРАННЕ

— Я думаю, не трэба іх пазбаўляць волі. Мне ад гэтага лягчэй не стане. А яны маладыя хлопцы, нашто ім ламаць жыццё...

Гэтыя словы Міхаіла К. напачатку мяне ўразілі.

Пракурор Балдуноў сярод усяго іншага адзначыў: калі б не наступствы для К., абставіны гэтай гісторыі засталіся б невядомымі. Хаця скаргаў на міліцыю зараз вельмі шмат, і сярод іх зусім не кожная неабгрунтаваная. «Калі чалавек адбываў пакаранне, гэта не значыць, што яму павінны больш ніколі не верыць», — зазначыў пракурор, прыгадаўшы, што з месцаў пазбаўлення волі К. быў вызвалены датэрмінова. Цікава, што ў паказаннях пацярпеўшага падчас следства існавала знікшая пазней дэталь: у падвешванні яго на лом удзельнічаў нейкі чалавек з сівымі валасамі...

Увогуле, не збіраюся нікому навязваць асабістую думку (хоць і не толькі маю), але ўвесь час узнікала ўражанне, што на лаве падсудных некага не хапае. І што гэтых двух хлопцаў, як кажуць у такіх выпадках, зрабілі «крайнімі». Дарэчы, гэта ўскосна пацвердзілася і ў прамове аднаго з адвакатаў. У дачыненні да трэцяга міліцыянера, які дапамагаў трымаць К. і прынёс лом, крымінальная справа была спынена. За адсутнасцю доказаў віны.

Улічыўшы ўсе абставіны (непрызнанне міліцыянерамі віны, малое дзіця Сяргея Панамарэнкі і гэтак далей), суд вынес пакаранне: тры з паловай гады пазбаўлення волі.

ВЯРШЫНЯ АЙСБЕРГА? ДНО БЕЗДАНІ?

«Адкуль вы даведаліся? — увесь час пыталіся ў мяне і маіх калег. А ў мяне ў вушах стаяла гэтае ж пытанне, зададзенае бацькам 17-гадовага хлопца ў іншым РАУС. Ён нічога не ўчыняў, але потым тыдзень не ўставаў: магла разарвацца нырка. «Вам яшчэ пашанцавала», — пракаменціраваў урач. Калі пачалося следства, у бальніцу прыйшоў супрацоўнік РАУС і заявіў: у нас ёсць сведка, які скажа, што хлопец быў п'яны, лаяўся і буяніў у грамадскім месцы. Чым скончыцца расследаванне, невядома. Але назваць герояў (і антыгерояў) той гісторыі пакуль не магу. Магу сказаць, «як даведаліся». Чыста выпадкова хлопец дапоўз да тэлефона, галавой скінуў трубку, носам набраў нумар, націснуўшы на кнопкі. Сказаў бацькам: «Мяне хочуць забіць...» Бацькі расказалі: такія ж самыя хлопцы смяяліся ім у вочы, а сын задыхаўся і не мог устаць...

Я не хачу ганьбіць усю міліцыю. Нават увесь Кастрычніцкі РАУС, дзе год таму быў яшчэ адзін выпадак, калі супрацоўнік «сеў» — за згвалтаванне. Не «мая» міліцыя? Але крымінальны свет — таксама не «мой»! Тады сярэднестатыстычны грамадзянін РБ трапляе пад перакрыжаваны агонь барацьбы паміж першымі і другімі.

Маючы ўяўленне аб аб'ектыўных цяжкасцях работы супрацоўнікаў МУС, магу сказаць, што часам перавышэнне паўнамоцтваў параджаецца іншымі перавышэннямі. Напрыклад, ціску: «ціснуць» паказчыкі раскрывальнасці. І хуткасці. Вось прыклад. На дзень выступлення ў судзе сведкаў-міліцыянераў за суткі ў адным Кастрычніцкім раёне было ўчынена сем рабаванняў. Заўтра будзе прыкладна столькі ж. Гэты від злачынства расследуюць два чалавекі. Хуткасць перавышае якасць. У выніку сумленне і цярпенне «зашкальвае». І не ў адной міліцыі. Злачыннасць расце, у тым ліку злачыннасць цяжкая. Міліцыя «звярэе» паралельна. Вынік — сітуацыя, калі 10 з лішнім мільёнаў людзей адчуваюць сябе заложнікамі. Як паведамілі мне ў Пракуратуры РБ, скаргі на «органы» паступаюць ледзь не штодня, нават цяжка падлічыць іх колькасць. Але доказы знаходзяцца ў адзінкавых выпадках.

Між тым, аднаму ад другога нам нікуды не дзецца. Адной палове краіны перасаджаць другую — не выйсце. Гэта не ўраўненне, а сістэма. На мой погляд, вельмі выразна акрэслілі сітуацыю... самі міліцыянеры. У. Мароз канстатаваў, што на працягу многіх гадоў шэрагі МУС пакідалі альбо звальняліся лепшыя кадры. Яго былы вучань, С. Панамарэнка, які ўсё ж раскрыў некалькі нашумелых злачынстваў, у гутарцы са мной заўважыў: «Мы трапляем у машыну, якую стварылі самі. Па вялікаму рахунку. Праўда, пры з'яўленні яго калег журналістка зноў стала ледзь не ворагам... Але нават старэйшыя калегі спыталі мяне:

— А вы можаце напісаць праўду? Што пры такіх грашах, законах і ўладах працаваць немагчыма?

Што ж я пішу гэта.

Таццяна СНІТКО.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ: Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».
Рэгістрацыйны нумар 1.

Галоўны рэдактар У. НАРКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: У. АНДРЫЕВІЧ (намеснік галоўнага рэдактара), І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ (першы намеснік галоўнага рэдактара), А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА (намеснік галоўнага рэдактара), С. ШАЎЦОЎ.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, сацыяльных праблем — 68-28-69, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77. E-mail: daily@zwyazda.belpak.minsk.by

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 91852. Індэкс 63850.
Зак. № 7308.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12